

MALTEPE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
ULUSLARARASI TİCARET VE LOJİSTİK YÖNETİMİ ANABİLİM
DALI
LOJİSTİK VETEDARİK ZİNCİRİ YÖNETİMİ PROGRAMI

ULUSLARARASI TİCARET, TÜRKİYE AVRUPA
BİRLİĞİ İLİŞKİLERİ VE GÜMRÜK İŞLEMLERİ
UYGULAMASI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

ZEYNEP ÇOR

141122112

Danışman Öğretim Üyesi :

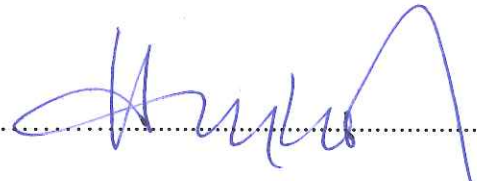
Yrd.Doç.Dr.Hamit VANLI

İstanbul, Temmuz 2016

T.C. Maltepe Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü'ne,

04.08.2016 tarihinde tezinin savunmasını yapan Zeynep ÇOR'a ait " Uluslararası Ticaret, Türkiye Avrupa Birliği İlişkileri ve Gümrük İşlemleri Uygulaması " başlıklı çalışma, Jürimiz Tarafından Sosyal Bilimler Enstitüsü Uluslararası Ticaret ve Lojistik Yönetimi Anabilim Dalı Lojistik ve Tedarik Zinciri Yönetimi Tezli Yüksek Lisans Programında Yüksek Lisans Tezi Olarak **Oy Birliği/Oy Çokluğuyla** Kabul Edilmiştir.

.....
Prof.Dr.Özalp VAYVAY
Başkan

.....
Yrd.Doç.Dr.Hamit VANLI
(Üye) -danışman

.....
Yrd.Doç.Dr.Burak KÜÇÜK
Üye

ÖNSÖZ

Çalışmanın asıl amacı,Türkiye ile Avrupa Birliği arasındaki gümrükleme işlemleri yapılırken hangi taraf açısından daha verimli ithalat prosedürünün gerçekleştiğinin incelenmesidir.

Çalışmamın not için değil, öğrenmek için olduğunu idrak ettiren değerli hocam Yrd.Doç.Dr. Hamit VANLI'ya ve desteklerinden dolayı Melis Yakan' a ve hayatımın her anında yanımda olan AİLEM'e teşekkürü bir borç bilirim.

Temmuz 2016

Zeynep ÇOR

ÖZET

Dış ticaret ; ülkelerin üretmeleri ile bu üretimi yurtdışına pazarlaması ve bu hacmi arttırıcı faaliyetlerde bulunmasında önemli rol oynayan bir faktördür. Dış ekonomi politikası olarak da ülkeler kendi kendine yeterlilik, ekonomik korunma, ihracatı teşvikleme, ödeme bilançosunda denge gibi kalkınma projeleri üretir iken kendisini uluslararası arena da koruyabilmek içinde ithal girdiler de de kota veya ithalat vergisi kavramlarını uygulamaktadır. Gümrükler; bir malın serbest dolaşıma girmeden önceki son kapısıdır ve ürünün tarifesinde ve içeriğinde uygunluk sağlandıktan sonra vergilerinin ve diğer masraflarının (ardiye, iç taşıma vs) ödendikten sonra sınırı geçtiği yerlerdir. Tarife , ödenecek vergi tutarının ürünün geldiği ülke bazında belirlenmesidir. Her zaman gıda ve tarım ürünleri ülkeler için en kritik ve en önemli alan olmuştur. Çünkü her ülke kendi halkının sağlığını korumak zorundadır. Bu tez de ise özellikle dört ürünün gıda ve bir ürünün gıda ile temas eden malzeme olarak seçilmesinin nedenidir. Bunların yanında Türkiye ve Avrupa Birliği'nin karşılıklı olarak birbirleriyle yaptıkları dış ticaret istatistikleri incelenmiş, bu karşılaştırma Türkiye'nin Avrupa Birliği'ne toplam gıda ürünleri açısından da ele alınmıştır. Çalışma daha da daraltılmış ve ilgili tarifelerin toplam ithalatı ile ilişkisi ve yüzdelik gelişimleri ele alınmıştır. Türkiye'nin Gümrük Birliği'ne üye olmasına karşın Türkiye'nin Avrupa Birliği uyum sürecinde bu alandaki gelişimi ve Ortak Tarım Politikasındaki uyumunu ve etkileri üzerinde durulmuştur. Sonrasında ise ilgili beş adet fasılın Türkiye 'de ki ithalatı ve Avrupa Birliği'nden seçilen beş farklı ülkeye ithalatı karşılaştırılmıştır. Beş farklı ülke ile beş farklı ürünün ilgili ülkelerde ki istatistikleri çalışmanın sonunda yorumlanmıştır. Bu çalışmanın Avrupa Birliği ile olan ilişkilerimiz de Türkiye'nin nasıl etkilendiğine dair sonuçları bulmak mümkündür.

Anahtar Kelimeler: Gıda İthalatı, Avrupa Birliği İle İlişkiler, Ortak Tarım Politikası, İthalat Oranı , Gümrük Birliği

ABSTRACT

Foreign trade is a factor which plays an important role for countries to produce and commercialize this production to abroad and function to raise the mass. While as a foreign economy policy countries produce development projects like self-sufficiency, economic protection, to encourage export, balance on payments; to protect themselves in international arena, countries put into practice quota and import tax terms in import input. Customs are the last door of goods before it comes into free circulation and where it cross borders after corralate between its tariff and content, and its taxes and other expenses (warehouse, domestic transportation) are paid off. Tariff is determined of tax amount paid on the basis of the country which the product comes from. Food and agricultural products are always be most critical and important field for countries, because each country has to protect its public health. In this thesis; this is the reason why especially four products are chosen as food and one is chosen related to food. Besides, foreign trade between Turkey and EU is analyzed, this compare is handled in terms of total export food amount from Turkey to EU. The study gets narrower and the relationship between interested tariffs and total export and their percentage development is handled. Although Turkey is the member of Customs Unions, Turkey's development in this field in EU accession period and consistency and effect on Common Agricultural Policy is dealt with. Afterwards, import in Turkey and in five different counties chosen by EU of five interested sections are compared. Statistics of five countries and five products in related countries are interpreted at the end of the study. It's possible to find the results in this study how Turkey is effected from our relationship with EU.

Key Words: Food Import, The Relationships With European Union, The Common Agricultural Policy, Import Proportion , Customs Union

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ.....	i
ÖZET	ii
ABSTRACT	iii
İÇİNDEKİLER.....	iv
KISALTMALAR.....	vii
SİMGELER.....	ix
TABLolar VE ŞEKİLLER LİSTESİ	x
GİRİŞ.....	1
1.BÖLÜM : ULUSLARARASI İKTİSAT.....	2
1.1. Uluslararası İktisat Ve Ekonomik Olaylar.....	2
1.2.Adam Smith Mutlak Üstünlükler Teorisi İle Merkantilizmin Karşılaştırılması....	2
1.3. David Ricardo'nun KÜT Teoremi Ve Heckscher –Ohlin Teoremi.....	3
1.4. Stolper-Samuelson Gelir Dağılımı Teoremi Ve Ryczynski Teoremi	4
1.5. Loentief Faktör Donatımı Güvenliği Testi Ve Tatamoto ve Ichimura Testi.....	5
1.6.Heckscher-Ohlin Teorimi'nin Türkiye Sonucu	5
1.7. Ricardo Modelinin Test Edilmesi	5
1.8. 1960'dan Sonra Yeni Teoremler.....	6
2. BÖLÜM : ULUSLARARASI DIŞ TİCARET	9
2.1 Dış Ticaret Kavramı.....	9
2.2 Gümrük Tarifeleri Cetveli Ve Tartışılacak Fasıllar.....	9
2.3. Dış Ticaretin Uygulanabilirliği	10
2.4. Dış Ticaret Göstergeleri.....	11

2.4.1. İhracat Ve İthalat.....	11
2.5. Türkiye İle Avrupa Birliği Arasındaki Dış Ticaret Rakamlarının Karşılaştırılması	12
3. BÖLÜM: AVRUPA BİRLİĞİ, GÜMRÜK BİRLİĞİ VE TÜRKİYE’NİN GELİŞİMİ.....	29
3.1. Ekonomik Birleşmeler Hakkında Genel Bilgi.....	29
3.2.Gümrük Birliği Ve Statik / Dinamik Etkileri	30
3.3. Avrupa Birliği Yapısı	32
3.4.Türkiye’nin Gümrük Birliği Hakkındaki Gelişmeleri.....	33
3.4.1. 1963-Günümüz Avrupa Birliği Ve Türkiye Dış Ticaret Değerlendirmesi ..	35
3.5.Avrupa Birliğinin Ortak Tarım Politikaları	36
3.6 Ortak Tarım Politikasının İşleyişi	37
3.6.1 Türkiye’nin Ortak Tarım Politikasına Uyum Aşamaları	39
BÖLÜM 4: GIDA İTHALATI (TÜRKİYE VE AVRUPA BİRLİĞİ)	43
4.1. 19. Fasıla Ait Tarife Alt Pozisyonunun Türkiye’ye ve Avrupa Birliği’ne Üye Ülke Olan Belçika’ya Olan İthalat’ında Vergisel Ve Prosedür Olarak Karşılaştırılması	43
4.1.1 Türkiye Ve Belçika Arasındaki 1905.32 Alt Pozisyonuna Ait İstatistiği Değerlendirme	45
4.2 22. Fasıla Ait Tarife Alt Pozisyonunun Türkiye’ye ve Avrupa Birliği’ne Üye Ülke Olan İspanya’ya Olan İthalat’ında Vergisel Ve Prosedür Olarak Karşılaştırılması 46	
4.2.1 Türkiye Ve İspanya Arasındaki 2204.21.82 Alt Pozisyonuna Ait İstatistiği Değerlendirme	48
4.3. 33. Fasıla Ait Tarife Alt Pozisyonunun Türkiye’ye ve Avrupa Birliği’ne Üye Ülke Olan Hollanda’ya Olan İthalat’ında Vergisel Ve Prosedür Olarak Karşılaştırılması	48
4.3.1 Türkiye Ve Hollanda Arasındaki 3302.10.90 Alt Pozisyonuna Ait İstatistiği Değerlendirme	50
4.4. 35. Fasıla Ait Tarife Alt Pozisyonunun Türkiye’ye ve Avrupa Birliği’ne Üye Ülke Olan Almanya’ya Olan İthalat’ında Vergisel Ve Prosedür Olarak Karşılaştırılması	51
4.4.1 Türkiye Ve Almanya Arasındaki 3503.00.10 Alt Pozisyonuna Ait İstatistiği Değerlendirme	54

4.5. 39. Fasıla Ait Tarife Alt Pozisyonunun Türkiye'ye ve Avrupa Birliği'ne Üye Üлке Olan İtalya'ya Olan İthalat'ında Vergisel Ve Prosedür Olarak Karşılaştırılması	55
4.5.1 Türkiye Ve İtalya Arasındaki 3924.10.00 Alt Pozisyonuna Ait İstatistiği Değerlendirme	57
SONUÇ	59
KAYNAKLAR	62

KISALTMALAR

AB : Avrupa Birliği

ABD : Amerika Birleşik Devletleri

AET : Avrupa Ekonomik Topluluğu

AKÇT: Avrupa Atom Ve Çelik Topluluğu

ASEAN: Güneydoğu Asya Uluslar Birliği

AT : Avrupa Topluluğu

BAE : Birleşik Arap Emirlikleri

DTÖ : Dünya Ticaret Örgütü

EFTA : Avrupa Serbest Ticaret Bölgesi

EU: Avrupa Birliği

EURATOM : Avrupa Atom Enerjisi Topluluğu

FEOGA : Avrupa Tarımsal Yönlendirme Ve Garanti Fonu

GATT : Gümrük Tarifeleri Ve Ticaret Genel Antlaşması

GSYİH : Gayrisafi Yurtiçi Hasıla

IMO : Milletlerarası Denizcilik Teşkilatı

INCOTERMS : Uluslar arası Ticari Terimler

KDV : Katma Değer Vergisi

KÜT : Karşılaştırılmalı Üstünlük Teorisi

LOT : Parti Numarası

MS: Üye Ülke

NAFTA : Kuzey Amerika Serbest Ticaret Bölgesi

OTAP : Ortak Tarım Politikası

Reach : Kimyasalların Kaydedilmesi, Değerlendirilmesi, Yetkilendirilmesi ve Sınırlandırılması

SPS : Tek Ödeme Planı

SSCB : Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği

TÜİK : Türkiye İstatistik Kurumu

USD : Birleşik Devletler Doları

SİMGELER

\$: Amerikan Doları

% : Yüzde İşareti

μg : Mikrogram

TABLolar VE ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1 : Ürün Dönemleri Teoremi	7
Tablo 2.1 : Avrupa – Türkiye Ürün Ticareti İstatistikleri	13
Tablo 2.2 : Avrupa Birliği'ne Dış Ticaret Rakamları (Değer: Bin \$)	14
Tablo 2.3: Gıda Ürünleri ve İçeceklerin Toplam İthalat Ve İhracat Değerleri (%)....	15
Tablo 2.4 : 2015 Yılına Ait 19, 22, 33, 35 ve 39. Fasılların Toplam İthalat Ürünlerine Oranı	16
Tablo 2.5 : 2014 Yılına Ait 19, 22, 33, 35 ve 39. Fasılların Toplam İthalat Ürünlerine Oranı	17
Tablo 2.6 : 2013 Yılına Ait 19, 22, 33, 35 ve 39. Fasılların Toplam İthalat Ürünlerine Oranı	18
Tablo 2.7 : 2012 Yılına Ait 19, 22, 33, 35 ve 39. Fasılların Toplam İthalat Ürünlerine Oranı	19
Tablo 2.8 : 2011 Yılına Ait 19, 22, 33, 35 ve 39. Fasılların Toplam İthalat Ürünlerine Oranı	20
Tablo2. 9 : 2010 Yılına Ait 19, 22, 33, 35 ve 39. Fasılların Toplam İthalat Ürünlerine Oranı	21
Tablo 2.10 : 2009 Yılına Ait 19, 22, 33, 35 ve 39. Fasılların Toplam İthalat Ürünlerine Oranı	22
Tablo 2.11: Türkiye Tarafından İlgili Fasıllara Ait Toplam İthalatın Yıllara Göre Değişimi (Değer * 1.000.000 USD)	23
Tablo 2.12: 19, 22, 33, 35 ve 39. Fasılların İçinde Buldukları Yıl İthalat Miktarları (2015-2011)(Değer * 1.000.000 USD).....	24
Tablo 2.13 : 19, 22, 33, 35 ve 39. Fasılların O Yıllık Toplam İthalat Miktarının Aynı Yıl İçinde İthal Yüzdeleri (2015-2011)	25
Tablo 2.14 : Ülkelere Göre Yıllık İthalat Değişimi (Bir Önceki Yıla Göre).....	26
Tablo 2.15 : 2009- 2015 Yılları Arasında En Çok İthalat Yapılan Ülkeler.....	27
Tablo 2.16: Avrupa Birliği'ne Üye Bazı Ülkelerin ve Türkiye'nin Ar-Ge Harcamalarının GSYH Payı (2009-2014) - % olarak	28
Tablo 3.1 : Temel Ekonomik Göstergelerle Türkiye'nin Avrupa Birliği ve Almanya İle Karşılaştırılması	34

Tablo 3.2: Türk Tarımının OTP'ye Uyumunun Olası Ekonomik Etkileri (Akder ve arkadaşları., 1990, Ertuğrul (1992) ve Çakmak ve Kasnakoğlu (2001) verileri esas alınarak hesaplanmıştır).....	41
Tablo 3.2 : Türk Tarımının OTP'ye Uyumunun Olası Ekonomik Etkileri (Akder ve arkadaşları., 1990, Ertuğrul (1992) ve Çakmak ve Kasnakoğlu (2001) verileri esas alınarak hesaplanmıştır(devam).....	41
Tablo 4.1: Belçika Tarafından Kayıt Altına Alınan 2014-2015 Yıllarına Ait 1905.32.99 Tarifeli Ürünün İthalat Ve İhracat Oranlarının Kıymet Ve Miktar Açısından Karşılaştırılması(EURO ve KG değerleri EU/MS olarak hesaplanmıştır)	46
Tablo 4.2: İspanya Tarafından Kayıt Altına Alınan 2014-2015 Yıllarına Ait 2204.21.82 Tarifeli Ürünün İthalat Ve İhracat Oranlarının Kıymet Ve Miktar Açısından Karşılaştırılması (EURO ve KG değerleri EU/MS olarak hesaplanmıştır)	48
Tablo 4.3: Hollanda Tarafından Kayıt Altına Alınan 2014-2015 Yıllarına Ait 3302.10.90Tarifeli Ürünün İthalat Ve İhracat Oranlarının Kıymet Ve Miktar Açısından Karşılaştırılması (EURO ve KG değerleri EU/MS olarak hesaplanmıştır)	51
Tablo 4.4: E220- E228 Ve Arada Kalan E200 Katkı Maddeleri.....	53
Tablo 4.5: Almanya Tarafından Kayıt Altına Alınan 2014-2015 Yıllarına Ait 3503.00.10Tarifeli Ürünün İthalat Ve İhracat Oranlarının Kıymet Ve Miktar Açısından Karşılaştırılması (EURO ve KG değerleri EU/MS olarak hesaplanmıştır)	55
Tablo 4.6: İtalya Tarafından Kayıt Altına Alınan 2014-2015 Yıllarına Ait 3924.10.00Tarifeli Ürünün İthalat Ve İhracat Oranlarının Kıymet Ve Miktar Açısından Karşılaştırılması (EURO ve KG değerleri EU/MS olarak hesaplanmıştır)	58

GİRİŞ

Avrupa Birliği Ve Türkiye İlişkileri, 1963 yılında imzalanan Ankara Antlaşması ile bilinen ortaklık antlaşmasına dayanmaktadır. Türkiye ile Avrupa Birliği'nin uzun bir tarihsel gelişimi bulunmektedir. 2005 yılından bu yana Türkiye'nin AB yeliği sürecindeki gelişmeler arasında gümrük birliğine üyelik ve ortak tarım politikaları yer almaktadır. Bu çalışmanın temel kaynağı olan bu gelişmeler uluslar arası iktisadın gelişim süreçleriyle beraber oluşan etkileşimi bir sonuca bağlamayı amaçlamaktır. Tezin edebiyata olan katkısı ise Avrupa Birliği ve Türkiye arasındaki uluslar arası ticaret üzerinde etkisini 2000'li yıllardan sonra çeşitli hesaplamalar ve istatistikler ile gelenen işbirliği değerlendirmeyi ihtiyaç duymaktadır. Araştırma süresince AB ve Türkiye yer alan başlıca yeni eğilimler ve yeni perspektifler analiz edecektir. Avrupa Birliği ile özellikle 2012 yılındaki ekonomik krizden kaynaklı olarak ne derece Türkiye'yi etkilediğine dair yorumlar eklenmiştir. Türkiye açısından ise, Avrupa Birliği yeliğine üyelik sürecinde ilgili alanlarda AB' ye uyumlaştırılması ve rekabet gücünü arttırmaları esastır. Başka bir deyişle, Türkiye ve Avrupa birliği arasındaki ilişkilerin ticaret açısından birbirlerini gıda ürünleri açısından ne derece destekledikleri konularına yoğunlaşmayı arzulamaktadır.

1.BÖLÜM : ULUSLARARASI İKTİSAT

1.1. Uluslararası İktisat Ve Ekonomik Olaylar

Günümüzde ülkeler üretmek ve üretimlerin sonucundaki ürünleri de gerek iç piyasada gerek ise uluslararası arenada satmak durumundadırlar. Bu olguyu doğru şekilde yapabilmeleri içinde iktisatçılar bazı teoriler geliştirmişlerdir. Fakat zaman içerisinde gelişmiş ve gelişmekte olan ülkeler arasında ürün ve teknoloji farklılıklarında aynı zamanda üretim maliyetleri açısından bazı kotalar ve gümrük tarifeleri ile kısıtlamalar koymak durumunda kalmışlardır.

Dış ticaretin yani ürünlerin ülkelerarasında alım ve satımı aynı zamanda bazı hizmet sektörlerinin de yeni gelir kapısı olmuştur. Örnek olarak avukatlık, danışmanlık, noter.. vb dir.

Çoğu ülke daha sonraları ekonomik birleşmelerin üye ülkeler arasında ticaretin gelişmesinde etkili olacağını düşünerek aralarındaki mal serbestisini, iş gücü serbesitesini en önemlisi de karşılıklı kazancı oluşturmak için iktisadi birleşmelere yönelmişlerdir.

Bu bölüm de geliştirilen iktisat teorileri açıklanacak ve belli başlı bazı teorilerin ülkeler üzerindeki uygulamaları yansıtılacaktır.

1.2.Adam Smith Mutlak Üstünlükler Teorisi İle Merkantilizmin Karşılaştırılması

Uluslararası iktisat; Batı Avrupa'da Adam Smith (1776) ve diğer iktisatçılardan oluşmuş bir teoridir sunmuştur. Merkanist düşünceye göre dış ticaret politikasının temel amacı hazinenin altın stoklarını arttırmaktır. Dolayısıyla servetin artması değerli madenlerinin varlığıyla alakalıdır.

Günümüzde ve geçmişte en büyük savaşların ve sömürünün var olmasına kaynak olarak "altın stoğu" ise hem siyasal hem ekonomik gücün göstergesi durumundadır. Merkantilizmin sonucu olarak da ihracat ağırlıklı bir yapı ile beraber mamul mal ithalatının kısıtlanması politikasıyla hareket edilmektedir. Ayrıca ticaret yapan ülkelere bir taraf kazanır iken (altın stoğunu arttırırken) diğer taraf zararlı konuma geçmektedir (sıfır toplamı ürün). Bu düşüncenin oluşmasının sebebi ise dünya servetini sabit tutmak içindir. Merkantalistlerin "sıfır toplamı oyun" düşüncesi Smith tarafından çürütülmüştür. Smith, her iki tarafında ticaretten kazanç sağlayabileceğini

ve her iki ülkede ticaretin olmadığı duruma göre daha yüksek üretim ve tüketim noktalarına ulaşabilir. Bunu sağlayabilmeleri her iki ülke arasındaki uzlaşmaya ve iş bölümüne bağlıdır. Bu konudaki model ise “Mutlak Üstünlük Teorisi”dir. Bu modeldeki basitleştirici standart varsayımlar aşağıdadır;

- İki ülke ve iki çeşit ürün vardır ve ülkeler her iki malı da üretebilir.
- Malların değiş tokuşu mevcuttur ve fiyatlar görecelidir.
- Bu iki ülke malları tüketmeye ihtiyaç duyar. Mallar arasında daha az maliyete sahip olan ülke o konu da uzmanlaşır ve ihraç edecek konuma gelir.

1.3. David Ricardo'nun KÜT Teoremi Ve Heckscher –Ohlin Teoremi

David Ricardo ise iki taraflı fayda için Smith'in mutlak üstünlük teorisine ihtiyaç olmadığını göstermiştir. ¹

Üretimdeki üstünlük derecesini baz aldığı “Karşılaştırılmalı Üstünlük Teori'sin de” mutlak üstünlüğe bakılmaz. Varlığı az olan kaynakların değerlendirilmesi esastır. Yani bir maldan mutlak üstünlüğe sahip bir ülke olsa dahi bunların maliyetlerinin farklılıklarını (üretimdeki üstünlük derecesine) bakılır. Ülkeler arası kârlı bir alışveriş olabilmesi için iç maliyet ve fiyatlar birbirinden farklı olmalıdır.

Ricardo'nun KÜT modelinde eksik olan en önemli noktalardan biri, iş gücü verimliliklerinin farklılıklarının açıklanamamasıdır. Bu durum Eli Hecksher (1919) ve Betil Ohlin (1930'da “faktör donatımı” yani “Hecksche-Ohlin) teorisiyle aşılmaya çalışılmıştır. KÜT'e göre üretim maliyetlerini yurt içinde farklı olduğu sürece , ülkelerarası kârlı dış ticaret yapılabilir. Bu yurtdışındaki maliyetlerindeki farklılıklardan da emek verimliliğindeki farkların bir sonucu olarak doğmaktadır.

Faktör donanımı teorisi;

- İki ülkeli modeller de bir ülke emek, diğeri ise sermaye bakımından zengin ülkelerdir.
- Nispi faktör oranları ile emeğe oranla daha çok sermaye, ya da tam tersine , sermayeye oranla daha çok emek gerektirir

¹ Kaynak : www2.aku.edu.tr/~mmasca/bolum3_faktor_donatimi_teorisi.ppt

- Bazı varsayımlara göre de bir malın üretimi (sermaye-yoğun veya emek-yoğun) her ülkede aynı şekilde kabul edilir.
- Bu durumda mal üretimi için aynı teknoloji kullanılır.
- Mal talepleri iki ülke için aynı kabul edilir.

Ekonomik yaklaşım da faktör donatımı (faktör stoğu) faktör fiyatları ile tanımlanır. Arz ve talep güçlerine dayanarak, ülkenin göreceli anlamda zengin biçimde sahip olduğu faktörün fiyatı daha ucuzlar.

Fiziki tanımlama da ters bir sonuç ortaya çıkabilir. Sermaye bolluğuna karşılık sermaye fiyatları eğer daha yüksek ise sermaye-yoğun malların fiyatları artacağından dolayı bu tür malların ithalatı daha doğru olacaktır. Dolayısıyla emek-yoğun malların ihracatını da beraberinde getirecek bir sonuç doğurur. Tecrübe de öne sürülen teoreme ters bir sonuçtur.

1.4. Stolper-Samuelson Gelir Dağılımı Teoremi Ve Ryczynski Teoremi

Heckscher-Ohlin modelinden faktör donatım teoremi, faktör fiyatları eşitliği teoremi, Stolper-Samuelson gelir dağılımı teoremi ve Ryczynski teoremi çıkarılmaktadır.

Faktör donatım teoremine göre ; Bir ülke kendisinde zengin bulundurduğu faktörü ağırlıklı olarak kullanılan ürünlerin üretiminde karşılaştırmalı üstünlük elde eder.

Faktör fiyatları teoremi ise ; Ülkeler arası faktör fiyatları serbest ticareti eşitleyeceğini ifade eder.

Stolper Samuelson İkinci Dünya Savaşı yıllarında bir makale de serbest ticaret, ihracat endüstrilerinde bol olarak sahip olunan faktörün geliri yükseltir iken korumacılık nedeniyle ekonomi zafiyete gitse de ithalata rakip taraflar bu durumdan faydalanırlar.

Sermaye-yoğun bir ülke de , emek-yoğun mallara gümrük tarifesi eklendiğinde iç piyasa da sermaye yoğun malların iç piyasa fiyatlarına oranla artar. Gümrük tarifeleri, yurtiçi üretici ve tüketiciler açısından ithalata rakip malları fiyatını, ihraç mallarının fiyatına oranla yükselttiği sürece teorem geçerlidir. ¹

1.5. Loentief Faktör Donatımı Güvenliği Testi Ve Tatemoto ve Ichimura Testi

Heckscher-Ohlin teoremi 1947 yılında Loentief tarafından Amerika ekonomisi üzerinde girdi-çıkıtı tablosu ile test edilmiştir. Araştırma sonucuna göre sermaye-yoğun malların ithal oranı emek-yoğun ihraç mallarında %1,3 oranında fazla çıkmıştır. Heckscher-Ohlin'e göre sermaye-yoğun mallar ihraç, emek-yoğun ürünler ithal edilmeliydi. O dönemlerde en güçlü ekonomiye sahip Amerika'da teoreme ters sonucun çıkması teoremin doğruluğu hakkında şüphelere sebep olmuştu. 1951 de Tatemoto ve Ichimura tarafından da Loentief ' e benzer testleri Japonya için yapmışlar ve sermaye-yoğun mallar ihraç, emek -yoğun ürünler ithalatının yapıldığı sonucuna varmışlardır. Bu farklılığın sebebi ise o dönemde orta gelişmişlik düzeyine sahip olan Japonya'nın jeopolitik konumunun farklılığından gelmektedir. Çünkü ihracatının dörtte üçünü Asya ülkelerine ve dörtte birini de ABD'ye yapmaktaydı.

1.6. Heckscher-Ohlin Teorimi'nin Türkiye Sonucu

1967 yılında input-output tablosu ile aynı yıla ait ithalata rakip mallar ve ihracat rakamları kullanılarak test edilmiştir. Sonucunda ise Türkiye 'de sermaye (BinTL) /emek hesaplandığında %3, 77 gibi yüksek bir oran çıkmıştır. Bu da emek-yoğun ürünlerin ihraç, sermaye- yoğun ürünlerin de ithal edildiğini göstermiştir.

1.7. Ricardo Modelinin Test Edilmesi

Ricardo modeli ise üretim maliyetlerindeki emeğin oranının hesaplanıp, ülkeler arasında karşılaştırılması ve bu oranın düşük olup olmadığını inceler. 1951 yılında MacDougall'a göre alakalı sektörlerdeki emek verimlilikleri ile ihracat miktarlarının arasında pozitif bir durumun varlığı saptanmıştır.

¹ David Ricardo, On The Principles of Political Economy and Taxation, London, 1817

Balessa ise varsayılan ihracat artışlarının iş gücü ile verimliliğinden hareket ile Ricardo modelini doğrulamıştır. Sonuç ise verimlilik %1 oranında arttığında ihracat %1,6 oranında bir artış göstermektedir.

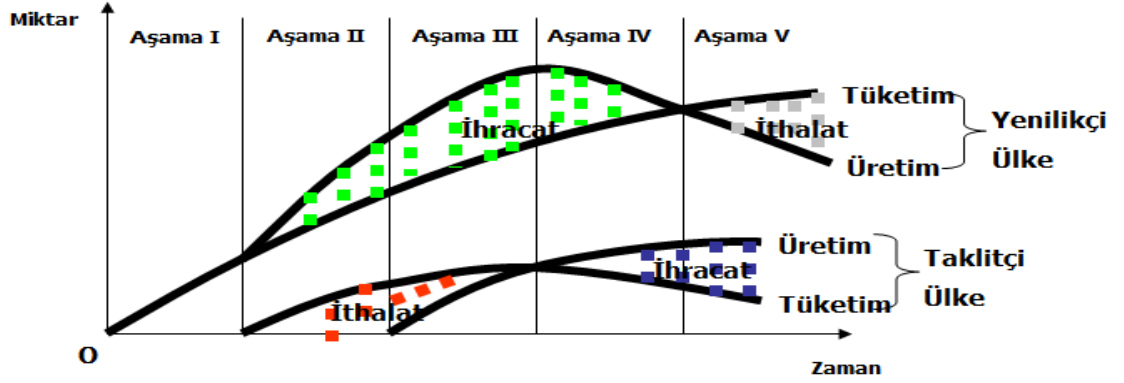
1.8. 1960'dan Sonra Yeni Teoremler

1960 'lar dan sonra yeni teoremler ve hipotezler ortaya çıkmıştır. Nitelikli iş gücü teoremi ile belirli türdeki nitelikli veya mesleki olarak zengin olan ülkeler, bu faktörlerine bağlı malların üretiminde uzmanlaşır. Bu durumun tersi de mümkündür.

1961 yılında Posner tarafından ticaretin önemli bir kısmı yeni ürün ve üretim şekillerine bağlılığına dair hipotez geliştirmiştir. Bu fikir de yenilikler; patent ve fikri mülkiyet yasaları ile korunur.

Sonrasında ilk ihracatçı ürünü daha az maliyet ile ithal etmeye başlar. Bu duruma da "teknoloji açığı teoremi" adı verilir. Bu teoremin geliştirilmiş hali ise " ürün dönemleri teorem"idir.

1966 'da Vernon tarafından ileri sürülen teoreme eski ürün coğrafik bir değişim yaşar iken yeni malların üretiminde ileri gelişmiş ülkelerde geliştirilmesiyle oluşur. Bu durum içinde yüksek derecede eğitilmiş iş gücü ve Ar-Ge yatırımlarının olması gerekmektedir. Bu teoreme göre de ürün ilk olarak az üretilir. Ürün üretimindeki problemler çözümlendikten sonra iç piyasaya sunulur. Fakat tüketiciye yakın yerlerde ürünün üretilmesi gereklidir. İkinci aşamada da üretimi olgunlaşan ürün için hızlı üretime geçilir. Ayrıca diğer ülkelere de gelen talep eklendiğinde üretim daha serileşir. Üçüncü fazda ise teknoloji lisansı verilmesi daha kârlıdır. Standard maliyetleri düşürmek için işçi maliyetlerinin daha az olduğu ülkelerde üretim devam ettirilir. Bu aşama ile beraber ilk ihracatçı yani ilk üretici firma iç piyasa talebini ithalat yaparak karşılamaya başlar. Teknoloji artık tüm dünyaya yayılmış ve lisanslar sona ermiş durumdadır. Ürün artık serbestleşmiştir. Artık sıra yeni teknoloji arayışlarına gelmiştir. Ürün fazları Şekil 1 de gösterilmiştir.

Şekil 1: Ürün Dönemleri Teoremi

Kaynak : Url 1, Erişim Tarihi : 04.08.2016

1961 ' de Linder tarafından öne sürülen tercihler de benzerlik teoremi homojen olmayan sanayi ürünlerinin ticareti, üretilmesindeki maliyetlerden daha çok talep koşullarına bağlıdır. İç piyasa talebi için üretilen mallar sayesinde gerekli tecrübe kazanıldıktan sonra ihracat gerçekleştirilir. Bu teorem ticari ve benzer tercihlere, aynı gelir düzeyine sahip olan ülkeler arasında yoğunlaşmıştır.

Ölçek ekonomileri teoremi ise, üretim hacmi büyür iken üretim maliyetleri düştüğünde üretimde hacme göre artan getiri koşulları vardır.

Günümüzde uluslararası ticarete homojen değil farklılaştırılmış nitelikteki ürünler rağbet görmektedir. Monopolcu rekabet teoremi; bir ülkedeki aynı endüstride farklılaştırılmış malların iki yönlü ticaretini (ithalat ve ihracat yapması) ölçek ekonomisi ile açıklar. Yani hacme göre yükselen verimlilik koşullarıyla çalışırlar.

Uluslararası Ticaret Teorilerinde taşıma maliyetleri sıfır alınmaktadır. Fakat bazı endüstrilerin kuruluş yerlerinde rol oynayabildiği için taşıma maliyetleri üç ana unsura ayrılmıştır.

- Kaynağa yönelimli endüstrilerde hacmi küçülenlerdir, kaynağa yakın yerlerde kurulurlar ve üretimini tamamlamış ürünler yalnızca piyasaya arz edilir.

- Piyasaya yönelik endüstriler ise büyüyen endüstrilerdir ve taşıma maliyetlerini düşürmek için tüketiciye yakın yerlerde kurulurlar.
- Serbest endüstriler ise yukarıda belirtilen şekillerde de kazanç sağlayamazlar ve iki yöntemden birisini de kullanabilirler.

Uluslararası ticaretin, çevre standartlarını sağlayabilmesi amacıyla gelişmiş ülkeler düşük çevre standartlarına sahip az gelişmiş ülkelere maliyet avantajını dengelemek amacıyla koruyucu gümrük tarifeleri koyma taraftarıdır. Çevre standartları ve uluslararası ticaret teoremi de bu şekilde uygulanır.

2. BÖLÜM : ULUSLARARASI DIŞ TİCARET

2.1 Dış Ticaret Kavramı

Dar anlamıyla dış ticaret, bir ülkenin diğer ülkelere mal satmasını yani mal ihracını ve yine diğer ülkelerden mal satın almasını yani mal ithalatını ifade eder. Diğer bir deyişle dar anlamıyla dış ticaret , sadece uluslararası mal ticaretini (görünür ticaret) kapsamaktadır. Oysa daha geniş anlamda ele alındığında dış ticaret kavramı, mal ticaretinin yanı sıra uluslararası hizmet ticaretini (görünmez ticaret) ve uluslararası yatırım gelir- giderlerini de içine alacak biçimde kullanılmaktadır (Utkulu, Aydemir, Özken ve Yılmaz , 2013).

Son zamanlarda ülkelerin çoğu ekonomik büyümeyi sağlamak için dış ticaretin önemini anlamışlardır. Bunun için dış politika araçları oluşturmuşlardır. Bunlar arasında gümrük tarifeleri, dış ticareti özendirme ve teşvik programları, kambiyo mevzuatı .. vs gibi faktörler yer almaktadır.

2.2 Gümrük Tarifeleri Cetveli Ve Tartışılacak Fasıllar

Dünya Gümrük Örgütü bünyesinde uluslararası ticarete konu eşyaların sınıflandırılmasında yeknesaklığı sağlamak amacıyla 01.01.1958 tarihinde yürürlüğe giren ve örgüte üye ülkelerin ulusal tarife cetvellerinin temelini oluşturan Armonize Mal Tanımı ve Kodlama Sistemi' ne uygun olarak 14.05.1964 tarihinde 474 sayı ile kabul edilen "Türk Gümrük Tarife Cetveli Hakkında Kanun" 'a dayanılarak her yıl Bakanlar kurulu tarafından yenilenecek kabul edilen ulusal, eşya ve ekonomik değer sınıflandırma indeksidir. Armonize Sistem Nomanklatürde eşya kodları altı haneli rakamlarla gösterilir. Ulusal Tarife Cetvellerinde eşya kodları oniki haneli rakamlarla gösterilir. Armonize Sistem, Dünya Gümrük Örgütü tarafından yürürlüğe konan sözleşmeye, nomanklatür ise tarife cetvellerinin ilk altı hanesinden oluşan uluslararası indekse verilen isimdir (<https://tr.wikipedia.org/wiki> , 2016).

Türk Gümrük Tarife Sistemi bölümlere ayrılmış ve oluşturulur iken birbirine daha çok benzeyen eşyayı ya da aynı hammaddeden yapılan eşyaları baz almıştır. Eşya tanımları yapılıp iken genellikle kaçıncı fasıla ait oldukları belirtilmektedir.

Fasıl ise 29.05.2012 tarih ve 23307 sayılı resmi gazete de bölümlere göre daha alt düzeyde ve birbirine daha çok benzeyen aynı nitelikteki eşyayı içine alan, altı basamaklı rakamdan oluşan Armonize sistem kodunun ilk iki rakamıyla ifade edilen kısımları ifade eder (<http://www.orgtr.org/tr/>, 2016).

Sadece hava ve insanın fasılı yoktur. Örneğin fasıl 1 Canlı hayvanları, fasıl 2 etler ve yenilen sakatatlar olarak başlar iken fasıl 97 sanat eserleri, koleksiyon eşyası ve antikalar olarak belirlenmiştir.

Bu tez de 19, 22, 33, 35 ve 39 ncu fasıllar incelenecektir. Açıklamaları ise aşağıdaki gibidir.

19. Fasıl : Hububat , Un , Nişasta veya Süt Müstahzarları

22. Fasıl : Meşrubat, Alkollü İçkiler Ve Sirke

33. Fasıl : Uçucu Yağlar ve Rezinoitler; Parfümeri, Kozmetik Veya Tuvalet Müstahzarları

35. Fasıl : Albüminoid Maddeler ; Değişikliğe Uğramış Nişasta Esaslı Ürünler ; Tutkallar ; Enzimler

39. Fasıl : Plastikler Ve Mamulleri; Kauçuk Ve Mamulleri

Bu fasılların seçilmesinin amacı ise hepsi de Türkiye'ye ithalatında Tarım İl Müdürlüğü'nde izne tabidir.

2.3. Dış Ticaretin Uygulanabilirliği

Dış ticaretin kolaylıkları maalesef bazı ülkelerde hâlâ çok yavaş ilerlemektedir. Türkiye'yi buna örnek gösterebiliriz. Gerçi gümrük birliğine uyum sürecinde hızlı ilerliyor olmasına rağmen bazı noktalardaki yavaşlık ithalatçı ve ihracatçı açısından hem zaman hem de para kaybına neden olabilecek uygulamaları mevcuttur. Hele ki henüz bazı standartların oturtulmamış veya uyum sürecinin henüz gerçekleştirilmemiş olmasından dolayı denetime tabi ürünlerde sıkıntılar devam etmektedir.

“Bu tür maliyetler, ayrıca ülkenin uluslar arası arenada rekabet gücünü düşürmektedir.Sınır yönetiminden beri çoğu ülkeler de; vergi için ürünlerin kontrolüne, endüstriyel yardıma ve halk sağlığı alanlarında odaklanmaktadır. 2009'dan beri de bu geleneksel görev daha da dış ticaretin prensipleri içinde yer

almaya başlamıştır. Sınır yönetimi çoğu ülke de ikincil fonksiyonel görev olarak yer almaya başlamasıyla, gelişmiş ülkelerde sınır yönetimi vergisel gelirden daha çok ulusal güvenlik üzerinde daha çok odaklanmaktadır. Bu tür ülkeler de ise kısıtlama ancak rekabete dayanamayan, verimsiz endüstrilerde uygulanır “(McLinden, Fanta, Widdowson & Doyle, 2011).

2.4. Dış Ticaret Göstergeleri

Bir ülkenin dış ticaret hacminin en önemli iki kalemi ithalat ve ihracat oranlarının ölçülmesiyle hesaplanabilmektedir. Bu iki kavramda da kıymet ve miktar cinsinden ifade edilmektedir. Bu değerlendirme yapılır iken ihracatta FOB (Free on Board) ve ithalatta CIF (Cost, Insurance, Freight) baz alınmaktadır.

Dış ticaret öncelikle taraflar arasında sözleşme ile başlamıştır. Sözleşmede bahsedilen yükümlülükler arasında nakliye, sigorta, risk ve diğer masraflar ile yükleme ve boşaltma faktörleri de kesin çizgilerle belirtilmelidir. Bu konu ise Uluslar arası Ticaret Odası'nın standartlarından (INCOTERMS) faydalanılmaktadır. Buna bağlı olarak FOB; malın ihracatçının limanından gemiye/ güverteye yüklendiği andaki fiyatıdır. Gemi güvertesine gelene kadar ki yapılan masrafların toplamını ifade etmektedir. CIF ise malın değeriyle birlikte sigorta ve ithalatçının varış limanına kadarki masrafları belirtmektedir.

2.4.1. İhracat Ve İthalat

Ülke ekonomisindeki nedensellik ilişkilerinin yönünü, şiddetini ve zaman gecikmelerini hesap edebilmek için ihracat rakamları kullanılarak istatistik ve ekonometrik analizler yapmak da olasıdır (Utkulu ve Seymen, 2004, s.7).

Ülkenin farklı sektörler de “açıklanmış” mukayeseli üstünlüğünü ölçen “Balassa indeksi” vb rasyolarda da ihracat değerleri sıkça kullanılabilir (Utkulu, Seymen, 2004 ; Seymen , Utkulu, 2007).

Balassa İndeksi , herhangi bir malın ülkenin toplam ihracatındaki payının, söz konusu malın dünyanın toplam ihracatındaki payına oranını ifade eder (Erkan, 2011).

Balassa indeksi aynı zamanda tarım ürünleri gibi malların analizinde de uygun bir yöntemdir.

İthalat içinde benzer yöntemler kullanılmaktadır.

İthalat ve ihracat oranlarının karşılaştırılabilmesi için bazı terimlerin açıklanması gerekmektedir.

İthalat ve ihracatın toplamından dış ticaret hacmi hesaplanır. Bu duruma da “ dış ticaret hacmi” adı verilir. Ekonomilerin büyüklükleri de bu toplam rakamın büyüklüğü ile doğru orantıdır.

Dış Ticaret Dengesi ise eğer ihracat, ithalattan fazla ise dış ticaret fazlası; tam tersi durum olur ise dış ticaret açığı oluşmaktadır. İhracatın ithalatı karşılama oranı ise ithalat ihracattan fazla olduğunda karşılama oranı %100'den az olmaktadır. Tam tersi olduğunda %100'den fazla olmaktadır.

İthalat ve ihracatın yapısı, ülkenin ekonomik yapısı ile ilgili önemli sonuçlar yansıtmaktadır. İhracatın hangi sektörlerde yoğunlaştığı ve çeşitliliğinin ne derece sağlandığı hakkında bilgi verir. Yine aynı şekilde ithalatta da ekonomik büyüme de ne derece yurtdışı pazarına bağlı olduğunu ve korumacılık politikalarının uygunluğunu ölçülmektedir. İthalatın yapısı aynı zamanda üretimin, enflasyon oranının da göstergeleri olarak belirtilmektedir.

2.5. Türkiye İle Avrupa Birliği Arasındaki Dış Ticaret Rakamlarının Karşılaştırılması

“Avrupa Komisyonunun 2013-2015 verilerine göre Türkiye Avrupa için en iyi yedinci sıradaki ithalat ve 5. Sıradaki ihracat partneri olarak yer almaktadır. Türkiye'nin ihracat pazarları ise genellikle Avrupa, Irak, Rusya, ABD, BAE, İran'dır. Türkiye genellikle makine ve taşımacılık ekipmanlarının yanında sanayi ürünleri

ihraç etmektedir. Türkiye'nin ithal ürünleri ise sırasıyla Avrupa, Rusya, Çin, ABD, İran ve Güney Kore'den gelmektedir. Avrupa Türkiye'ye çoğunlukla makine ve ulaşım ürünleri, kimya ve sanayi ürünleri ihraç etmektedir“(<http://ec.europa.eu/trade> , 2016).

Tablo 2.1 : Avrupa – Türkiye Ürün Ticareti İstatistikleri

EU-Turkey "trade in goods" statistics			
Trade in goods 2013-2015, € billions			
Year	EU imports	EU exports	Balance
2013	50.7	77.7	27.0
2014	54.4	74.7	20.3
2015	61.6	79.1	17.5

Kaynak : Url 2

Tablo 2.1' den de anlaşılacağı gibi 2013 yılında Avrupa Birliği'nin (AB) Türkiye'ye ihracatı %27 daha fazladır. 2014 yılında ise AB ithalatı yaklaşık %6,8 oranlarında artış gösterir iken , Avrupa ihracatı %3,8 oranında düşüş gözlenmiştir. 2015 de ise ihracat bir geçen senenin aksine artış gösterir iken %5,5 artar iken ithalat da %11,6 ya yükselmiştir.

Tablo 2.2' de Türkiye' de ise ithalat ve ihracat oranları yani dış ticaret hacimleri hesaplandığında 2014-2009 yılları arasında dalgalanmalar olduğu fark edilmektedir.

Tablo 2.2 : Avrupa Birliği'ne Dış Ticaret Rakamları (Değer: Bin \$)

Yıl		Toplam İhracat (X)	Toplam İthalat (M)	X / M
2014	Toplam	156899652,1	241406460,2	65
	Avrupa Birliği (AB 28)	68193765,57	88390773,86	77
2013	Toplam	151570446,8	251357874	60
	Avrupa Birliği (AB 28)	62937989,79	92316955,04	68
2012	Toplam	152254770,6	236297393,4	64
	Avrupa Birliği (AB 27)	59117404,38	87313987,83	68
2011	Toplam	134682469,3	240305842,8	56
	Avrupa Birliği (AB 27)	62260400,82	90915517,65	68
2010	Toplam	113391300,3	184976562,4	61
	Avrupa Birliği (AB 27)	52515342,31	72064160,03	73
2009	Toplam	101393854,8	139233829,1	73
	Avrupa Birliği (AB 27)	46728025,8	55830137,63	84

Kaynak : TÜİK , Yazarın Kendi Hesaplamaları

Bu düzensizliğe rağmen aslında dengeli bir dış ticaret hacmimiz bulunmaktadır. Şöyle ki 2009 yılında toplamda %73 olan dış ticaret hacmimizin %84 'ü AB ile gerçekleşmiştir. Yine 2010 yılında hâlâ krizin etkilerinden dolayı bir düşüş yaşanmış olmasına rağmen %61 oranındaki dış ticaret hacminin % 73'ü yine AB ile gerçekleşmiştir. 2012 yılında tüm dünyada var olan ekonomik krizden etkilenen dış ticaret hacmi düşüş göstermiştir. Daha sonraki 2 yılda da toplam ithalat ve ihracat değerleri artma eğilimine geçmiştir. Dolayısı ile artan ithalat rakamlarının (dış ticaret açığının) AB ile dış ticareti etkileyen bir tarafı bulunmamaktadır.

Daha sonra gıda ürünleri ve içeceklerin toplam ithalat ve ihracat rakamları karşılaştırılmıştır. 2009- 2014 yılları arasında Türkiye'de ihracat ortalaması %7 iken %2 oranında da aynı ürünlerin ithalatı gerçekleştirilmiştir. Tablo 2.3 ' de ilgili değerler gösterilmiştir.

Tablo 2.3 : Gıda Ürünleri ve İçeceklerin Toplam İthalat Ve İhracat Değerleri (%)

Girişimin ana faaliyet türü ve ürün grubuna göre dış ticaret					
(Değer: Bin \$)					
		İhracat / Exports	İthalat / Imports		
Yıl	CPA adı	Toplam	Toplam	% değer (X)	% değer (M)
2014	Toplam / Total	156899652,1	241406460,2		
	Gıda ürünleri + İçecekler	11323636,31	6073308,79	7	3
2013	Toplam / Total	151 570 447	251 357 874		
	Gıda ürünleri + İçecekler	10952598,76	5913479,147	7	2
2012	Toplam / Total	152254770,6	236297393,4		
	Gıda ürünleri + İçecekler	9714104,586	5684067,996	6	2
2011	Toplam / Total	134682469,3	240305842,8		
	Gıda ürünleri + İçecekler	9061173,402	5030830,794	7	2
2010	Toplam / Total	113391300,3	184976562,4		
	Gıda ürünleri + İçecekler	6857993,593	3572425,195	6	2
2009	Toplam / Total	101393854,8	139233829,1		
	Gıda ürünleri + İçecekler	6092486,118	3078391,514	6	2
Ortalama				7	2

Kaynak : TÜİK , Yazarın Kendi Hesaplamaları

Bu çalışma da konu olacak fasıllar ile ilgili hesaplamalar aşağıdaki Tablo 2.4, Tablo 2.5 , Tablo 2.6, Tablo 2.7 , Tablo 2.8, Tablo 2.9 ve Tablo 2.10 de verilmiştir.

İlgili tablolar incelendiğinde plastik mamullere ait ithalatın diğer ürünlerden büyük bir farkla ithal edildiği fark edilmektedir. 2009-2015 yılları arasında ithalat hacmi plastik ve mamulleri için çok bir fark gözetmemiştir. İkinci sırada da 33. Fasıllar yer almaktadır. Sonrasında 35. Fasıllar izlemiştir.

Tablo 2.4 : 2015 Yılına Ait 19, 22, 33, 35 ve 39. Fasılların Toplam İthalat Ürünlerine Oranı

Kod	Fasıllar	Toplam(yıl)	% değer(yıl)
	Toplam(Tüm Fasıllar)	414471256,2	
19	Hububat, un, nişasta veya süt müstahzarları, pastacılık ürünleri	426007,462	0,08%
22	Meşrubat, alkollü içkiler ve sirke	571060,86	0,07%
33	Uçucu yağlar ve rezinoitler, parfümeri, kozmetik veya tuvalet müstahzarları	2203842,384	0,47%
35	Albüminoid maddeler, değişikliğe uğramış nişasta esaslı ürünler, tutkallar, enzimler	932058,87	0,21%
39	Plastikler ve mamulleri	24536522,81	4,70%

Kaynak : TÜİK, yazarın kendi hesaplamaları

Tablo 2.5 : 2014 Yılına Ait 19, 22, 33, 35 ve 39. Fasılların Toplam İthalat Ürünlerine Oranı

Kod	Fasıllar	Toplam(yıl)	% değer(yıl)
	Toplam(Tüm Fasıllar)	484354234,1	
19	Hububat, un, nişasta veya süt müstahzarları, pastacılık ürünleri	442559,928	0,09%
22	Meşrubat, alkollü içkiler ve sirke	604717,006	0,12%
33	Uçucu yağlar ve rezinoitler, parfümeri, kozmetik veya tuvalet müstahzarları	2383263,734	0,49%
35	Albüminoid maddeler, değişikliğe uğramış nişasta esaslı ürünler, tutkallar, enzimler	1105160,544	0,23%
39	Plastikler ve mamulleri	28301583,54	5,84%

Kaynak : TÜİK, yazarın kendi hesaplamaları

Tablo 2.6 : 2013 Yılına Ait 19, 22, 33, 35 ve 39. Fasılların Toplam İthalat Ürünlerine Oranı

Kod	Fasıllar	Toplam(yıl)	% değer(yıl)
	Toplam(Tüm Fasıllar)	503322500,2	
19	Hububat, un, nişasta veya süt müstahzarları, pastacılık ürünleri	444105,21	0,09%
22	Meşrubat, alkollü içkiler ve sirke	530870,122	0,11%
33	Uçucu yağlar ve rezinoitler, parfümeri, kozmetik veya tuvalet müstahzarları	2283181,262	0,45%
35	Albüminoid maddeler, değişikliğe uğramış nişasta esaslı ürünler, tutkallar, enzimler	1055457,392	0,21%
39	Plastikler ve mamulleri	27762034,74	5,52%

Kaynak : TÜİK, yazarın kendi hesaplamaları

Tablo 2.7 : 2012 Yılına Ait 19, 22, 33, 35 ve 39. Fasılların Toplam İthalat Ürünlerine Oranı

Kod	Fasıllar	Toplam(yıl)	% değer(yıl)
	Toplam(Tüm Fasıllar)	473090281,8	
19	Hububat, un, nişasta veya süt müstahzarları, pastacılık ürünleri	381481,746	0,08%
22	Meşrubat, alkollü içkiler ve sirke	427703,524	0,09%
33	Uçucu yağlar ve rezinoitler, parfümeri, kozmetik veya tuvalet müstahzarları	2055773,582	0,43%
35	Albüminoid maddeler, değişikliğe uğramış nişasta esaslı ürünler, tutkallar, enzimler	989899,424	0,21%
39	Plastikler ve mamulleri	25010795,07	5,29%

Kaynak : TÜİK, yazarın kendi hesaplamaları

Tablo2. 8 : 2011 Yılına Ait 19, 22, 33, 35 ve 39. Fasılların Toplam İthalat Ürünlerine Oranı

Kod	Fasıllar	Toplam(yıl)	% değer(yıl)
	Toplam(Tüm Fasıllar)	481683352,5	
19	Hububat, un, nişasta veya süt müstahzarları, pastacılık ürünleri	396670,226	0,08%
22	Meşrubat, alkollü içkiler ve sirke	425967,75	0,09%
33	Uçucu yağlar ve rezinoitler, parfümeri, kozmetik veya tuvalet müstahzarları	2142931,67	0,44%
35	Albüminoid maddeler, değişikliğe uğramış nişasta esaslı ürünler, tutkallar, enzimler	985545,816	0,20%
39	Plastikler ve mamulleri	25157002,96	5,22%

Kaynak : TÜİK, yazarın kendi hesaplamaları

Tablo 2.9 : 2010 Yılına Ait 19, 22, 33, 35 ve 39. Fasılların Toplam İthalat Ürünlerine Oranı

Kod	Fasıllar	Toplam(yıl)	% değer(yıl)
	Toplam(Tüm Fasıllar)	371088663,7	
19	Hububat, un, nişasta veya süt müstahzarları, pastacılık ürünleri	338656,942	0,09%
22	Meşrubat, alkollü içkiler ve sirke	277937,56	0,07%
33	Uçucu yağlar ve rezinoitler, parfümeri, kozmetik veya tuvalet müstahzarları	1968619,416	0,53%
35	Albüminoid maddeler, değişikliğe uğramış nişasta esaslı ürünler, tutkallar, enzimler	858548,468	0,23%
39	Plastikler ve mamulleri	19460864,02	5,24%

Kaynak : TÜİK, yazarın kendi hesaplamaları

Tablo2. 10 : 2009 Yılına Ait 19, 22, 33, 35 ve 39. Fasılların Toplam İthalat Ürünlerine Oranı

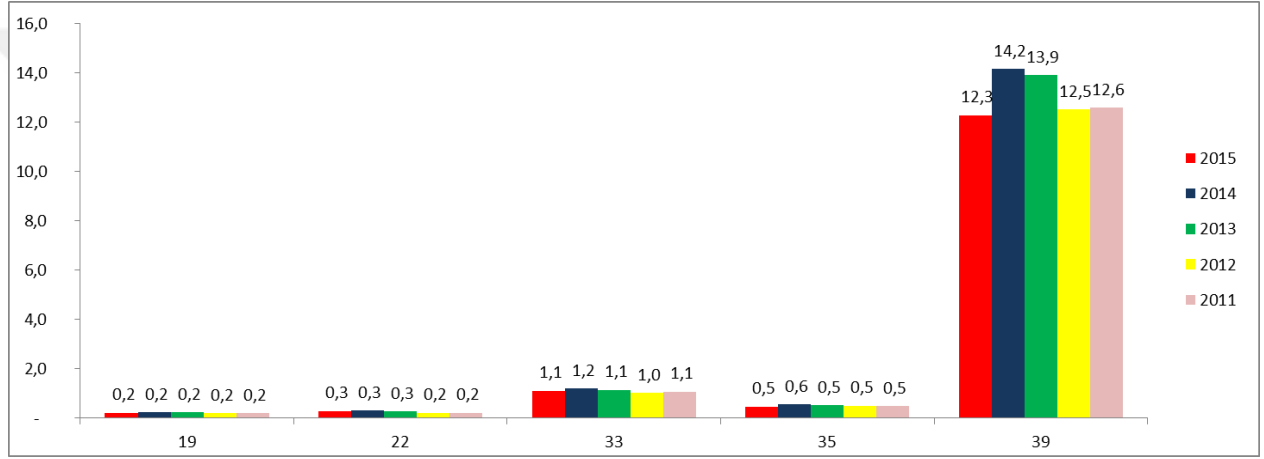
Kod	Fasıllar	Toplam(yıl)	% değer(yıl)
	Toplam(Tüm Fasıllar)	281856842	
19	Hububat, un, nişasta veya süt müstahzarları, pastacılık ürünleri	294916,808	0,10%
22	Meşrubat, alkollü içkiler ve sirke	256458,896	0,09%
33	Uçucu yağlar ve rezinoitler, parfümeri, kozmetik veya tuvalet müstahzarları	1679753,76	0,60%
35	Albüminoid maddeler, değişikliğe uğramış nişasta esaslı ürünler, tutkallar, enzimler	733072,992	0,26%
39	Plastikler ve mamulleri	13888980,3	4,93%

Kaynak: TÜİK, yazarın kendi hesaplamaları

İlgili fasıllara ait Avrupa birliğine ait veriler Bölüm 4' de yapılacaktır.

Tablo 2.11 ' de ise 19. ,22. , 33. , 35. ve 39. Fasılların 2015-2011 yılları arasındaki değişimleri gözlenmektedir. Açıkça bellidir ki Türkiye için ilgili fasıllar arasında 39. Fasil her sene en çok ithalatı yapılan ürün kategorisindedir ve 2014 de en çok ithalat rakamına ulaşmıştır. Sonrasında bu ürün grubunu 33. Fasil izlemiştir ve en yüksek ithalat rakamını da yine 39. Fasil gibi 2014' de ulaşmıştır. 35. Fasil yine 2014 yılında 5 milyon usd değerinde ithalatta kendi yılları içerisinde en yüksek ithalat rakamını göstermiştir. Fakat 22 . fasıl 3 milyon usd ile 2015 ve 2014 senelerinde aynı rakamda kalmıştır. 19. Fasil her sene aynı usd değerinde ithalatı sürdürmüştür.

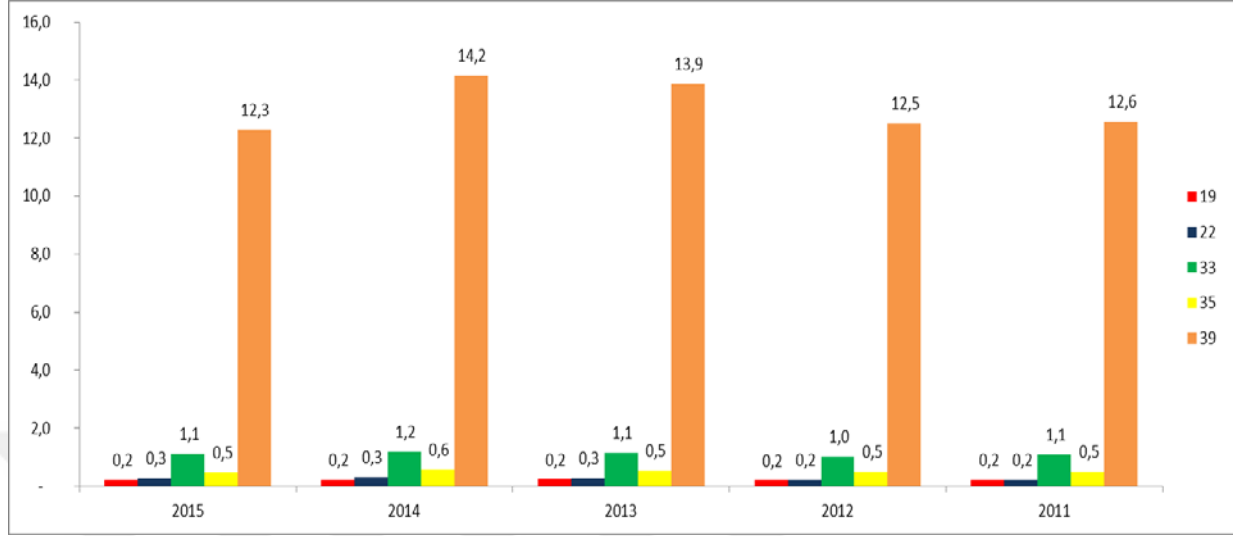
Tablo 2.11: Türkiye Tarafından İlgili Fasıllara Ait Toplam İthalatın Yıllara Göre Değişimi (Değer * 1.000.000 USD)

Kaynak TÜİK ve yazarın kendi hesaplamaları

Tablo 2.12: 19, 22, 33, 35 ve 39. Fasılların İçinde Buldukları Yıl İthalat Miktarları (2015-2011)

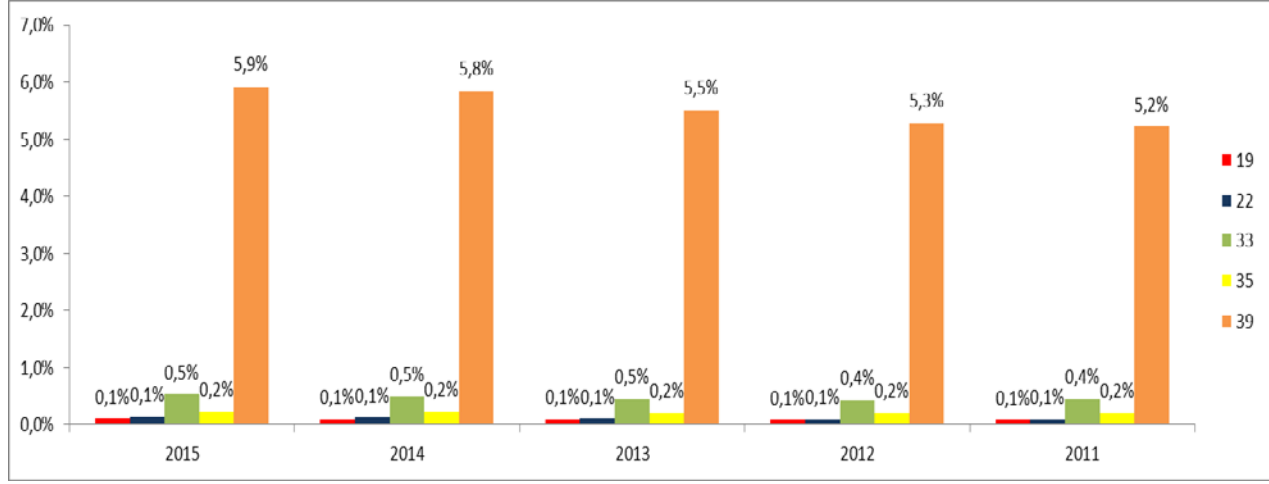
(Değer * 1.000.000 USD)

Kaynak: TÜİK ve yazarın kendi hesaplamaları

Tablo 2.12 'ye göre 2011 yılında 12 milyondan daha fazla ithalat rakamını 39 fasıl göstermiştir. Arkasından 1,1 milyon ile 33. Fasıl sonrasında 5 milyon ile 35. fasıl ve 2 milyon usd ile 19 ve 22. Fasıllar yer almıştır. 2012 yılında 39. Ve 33. Fasılın ithalatı bir miktar düşmüştür. Diğer fasıllarda durum aynı şekilde seyretmiştir.2012 de ayrıca 22. Fasılda 3 milyon dolara yükselmiştir. 2013 de ise 39 fasıl yine 2012 nin aksine yükselişe geçmiştir. 33. Fasıl da aynı derece de artış göstermiştir. Diğer fasılların ithalat miktarları sabit kalmıştır. 2014'de yükseliş devam etmiş 39 ve 33 fasıl için fakat sürpriz olarak 35. Fasılda ufak bir miktarla yükselmiştir. Diğer ürünlerin ise sabittir. 2015 yılına geldiğimiz de ise 2013 ve 2014 yıllarındaki artışın aksine alımlar daha da düşmüştür. 39, 33 ve 35. Fasıllar bu trende uyum sağlar iken yine 19 ve 22. Fasıllar sabit kalmıştır 2013 ve 2014 rakamlarıyla.

Tablo 2.13 : 19, 22, 33, 35 ve 39. Fasılların O Yıllık Toplam İthalat Miktarının Aynı Yıl İçinde İthal Yüzdeleri (2015-2011)

Kaynak: TÜİK ve yazarın kendi hesaplamaları

Tablo 2.13' de ise o yıllık toplam fasılların içerisinde ilgili (39,35,33,22 ve 19. Fasılların) yüzdeler oranları hesaplanmıştır. Dolayısı ile 2011 yılında 39. Fasıllık oran ile en baskın ürün olmuş ve %0,1 lik pay ile 19 ve 22. Fasıllar grup içinde en az ithal edilen ürünler arasında yer almıştır. İkinci sırada 2011 yılında en çok ithal edilenler arasında 33. Fasıllık yer almıştır. 2012 de de 39 fasılın %0,1 artışının yanında diğer ürünlerde değişme gözlenmemiştir. 2013 de ise 39. Ve 33. Fasıllık farklı oranlarda artış yaparken iken 35, 19 ve 22. Fasıllar 2012 senesiyle aynı yüzdeler payda yer almıştır toplam ithal edilen ürünlerin yanında. 2014 de de 39. Fasıllık oranında artmış ve diğer ürünler bir önceki yıla göre yine sabit oranda seyir etmiştir. Son sene olan 2015 de de toplam ithalatta dominant ürün olmayı 39. Fasıllık devam ettirmiş ve artış oranı %0,3 iken (2013-2014 senelerinde) 2014 yılından 2015 yılına geçiş olduğunda %0,1 artışla düşüş göstermiştir. Diğer fasıllar yine sabit oranda kalmıştır.

En çok ithalat yapılan ülkelerin yıllara göre değişimi (%) ise aşağıda ki Tablo 2.14 de listelenmiştir.

Tablo 2.14 : Ülkelere Göre Yıllık İthalat Değişimi (Bir Önceki Yıla Göre)

Ülkelere göre yıllık ithalat, önceki yıla göre değişim (%)
Imports by country and year, change on the previous year (%)

Sıra Rank	Ülke Country	Değişim (%) / Change (%)					
		2015 ⁽¹⁾	2014	2013	2012	2011	2010
	Toplam	-14,4	-3,8	6,4	-1,8	29,8	31,7
1	Çin	-0,2	0,9	15,9	-1,8	26,3	35,5
2	Almanya	-4,5	-7,5	13,0	-6,9	31,0	24,5
3	Rusya Federasyonu	-19,3	0,9	-5,9	11,2	10,9	11,1
4	ABD	-12,5	1,0	-10,9	-11,9	30,2	43,6
5	İtalya	-11,8	-6,4	-3,4	-0,8	32,6	33,5
6	Fransa	-6,5	0,5	-5,9	-6,9	12,9	15,3
7	Güney Kore	-6,5	24,0	7,6	-10,1	32,2	52,8
8	İran	-38,0	-5,3	-13,2	-4,0	63,0	124,5
9	Hindistan	-18,6	8,3	9,0	-10,1	90,6	79,2
10	İspanya	-8,0	-5,3	6,5	-2,8	28,0	28,1
11	İngiltere	-6,6	-5,6	11,6	-3,6	24,8	34,8
12	Ukrayna	-18,7	-6,1	2,8	-8,7	25,6	21,4
13	Belçika	-18,6	0,5	4,1	-6,8	23,2	35,5
14	Japonya	-1,9	-7,3	-4,1	-15,5	29,3	18,5
15	Polonya	-3,4	-3,2	4,1	-12,5	33,4	44,2
16	Hollanda	-17,1	4,6	-8,1	-8,6	26,9	24,1
17	Romanya	-22,7	-6,4	11,0	-14,9	10,2	52,8
18	İsviçre	-49,3	-50,0	124,1	-14,2	59,1	57,7
19	Bulgaristan	-20,8	3,1	0,2	11,3	45,3	52,4
20	Çek Cumhuriyeti	-8,3	-7,9	31,0	14,2	32,2	29,1
	Diğerleri	-18,6	-3,6	9,7	4,3	31,9	29,4

⁽¹⁾ : Revize edilmiştir.

⁽¹⁾ : Data revised.

Kaynak: TÜİK

Tablo 2.14 'e göre Almanya'dan ithalat 2010 yılında artışa geçmişken 2014 ve 2015 de düşüşe geçmiştir. İtalya'dan ithalatta 2012 yılında yeniden düşüşe geçmiş ve 2015 'e kadar bu durum devam etmiştir. Fransa'dan ise altın çağını 2010 yılında yaşamış iken 2014 deki 0,5 lik artış ise 2015 de yeniden düşüşe geçmesi konusunda yardımcı olamamıştır. Türkiye Hollanda'dan ithalatını en yüksek seviyeye 2011 yılında erişmesine rağmen 2015 de hızlı bir düşüş sergilemiştir. Genel olarak ise bir önceki yıllara göre en büyük düşüş 2009 yılından sonra 2015 yılında gözlemlenmiştir. Tablo 2.15 den de anlaşılacağı gibi 2015 yılında en çok ithalatı da Avrupa Birliğine üye ülkeler arasından Almanya'dan yapılmıştır. Sonrasında sıralamayı İtalya ve Fransa izlemiştir. 2012 de Almanya'dan toplam ithalat oranı düşmüş olsa bile rakamlar 2009 'a göre hızla artarak devam etmektedir. Yalnız İtalya ise 2012 den sonra özellikle hızlı bir düşüş sergilemektedir. Bu durumu ise Avrupa Birliği'nde yapılan Ar-Ge çalışmalarının hızı ile bağlayabiliriz. Günümüzde Ricardo'nun bahsettiği gibi ülkelerin mukayeseli üstünlüğünü sadece fiyat / maliyet oranı yeterli değildir. Utkulu ve arkadaşlarına göre günümüz dış ticaretinde mukayeseli üstünlükler artık "rekabet gücü" kavramı ile aynı anlamda kullanılabilir hale gelmiştir. Günümüzün eksik rekabet piyasalarında fiyat rekabeti giderek artan biçimde yerini yüksek teknoloji ve ürün yeniliklerine (Ar-Ge'ye) dayalı

kalite ve hizmet rekabetine bırakmaktadır. Avrupa Birliği'nin 2020 stratejisi olarak GSYH payının %3'ünü Ar-Ge çalışmalarına ayırması kararlaştırılmıştır. Bu oranlar arasında Almanya 2009'dan 2014'e artan %2,72 den %2,87 'ye ulaşmış iken İtalya ise %1,22 'den 2014 de %1, 29 a yükselmiştir.

Tablo 2.15 : 2009- 2015 Yılları Arasında En Çok İthalat Yapılan Ülkeler

Sıra	Ülke	2015 ^(r)	2014	2013	2012	2011	2010	2009
Rank	Country							
	Toplam	207 235 628	242 177 117	251 661 250	236 545 141	240 841 676	185 544 332	140 928 421
1	Çin	24 873 457	24 918 224	24 685 885	21 295 242	21 693 336	17 180 806	12 676 573
2	Almanya	21 351 883	22 369 476	24 182 422	21 400 614	22 985 567	17 549 112	14 096 963
3	Rusya Federasyonu	20 401 756	25 288 597	25 064 214	26 625 286	23 952 914	21 600 641	19 450 086
4	ABD	11 141 465	12 727 562	12 596 170	14 130 546	16 034 121	12 318 745	8 575 737
5	İtalya	10 639 041	12 055 972	12 884 864	13 344 468	13 449 861	10 139 888	7 594 645
6	Fransa	7 597 687	8 122 571	8 079 840	8 589 896	9 229 558	8 176 600	7 091 795
7	Güney Kore	7 057 423	7 548 319	6 088 318	5 660 093	6 298 483	4 764 057	3 118 214
8	İran	6 096 254	9 833 290	10 383 217	11 964 779	12 461 532	7 645 008	3 405 986
9	Hindistan	5 613 570	6 898 577	6 367 791	5 843 638	6 498 651	3 409 938	1 902 607
10	İspanya	5 588 524	6 075 843	6 417 719	6 023 625	6 196 452	4 840 062	3 776 917
11	İngiltere	5 541 277	5 932 227	6 281 414	5 629 455	5 840 380	4 680 611	3 473 433
12	Ukrayna	3 448 171	4 242 612	4 516 333	4 394 200	4 812 060	3 832 744	3 156 659
13	Belçika	3 146 940	3 863 892	3 843 376	3 690 309	3 959 279	3 213 606	2 371 516
14	Japonya	3 140 057	3 199 915	3 453 190	3 601 427	4 263 730	3 297 796	2 781 971
15	Polonya	2 977 656	3 082 128	3 184 533	3 058 078	3 496 189	2 620 956	1 817 093
16	Hollanda	2 914 731	3 517 164	3 363 585	3 660 634	4 004 955	3 156 000	2 543 073
17	Romanya	2 599 758	3 363 233	3 592 568	3 236 425	3 801 297	3 449 195	2 257 963
18	İsviçre	2 445 864	4 821 031	9 645 289	4 304 864	5 018 977	3 153 702	1 999 386
19	Bulgaristan	2 254 150	2 846 185	2 760 303	2 753 650	2 474 621	1 702 534	1 116 902
20	Çek Cumhuriyeti	2 218 335	2 420 199	2 627 288	2 005 342	1 755 452	1 327 672	1 028 650
	Diğerleri	56 187 631	69 050 099	71 642 932	65 332 570	62 614 263	47 484 658	36 692 252

Ülke sıralaması; 2015 yılına göre yapılmıştır.

Countries are ranked by 2015 figures.

Kaynak: TÜİK

Tablo 2.16: Avrupa Birliği'ne Üye Bazı Ülkelerin ve Türkiye'nin Ar-Ge Harcamalarının GSYH Payı (2009-2014) - % olarak

Ülkeler	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Belçika	1,99	2,05	2,16	2,36	2,43	2,46
Bulgaristan	0,5	0,57	0,54	0,61	0,64	0,8
Çek Cumhuriyeti	1,3	1,34	1,56	1,79	1,91	2
Danimarka	3,07	2,94	2,97	3	3,06	3,05
Almanya	2,72	2,71	2,79	2,87	2,83	2,87
Estonya	1,4	1,58	2,31	2,11	1,71	1,44
İrlanda	1,61	1,61	1,53	1,56	1,54	1,52
Yunanistan	0,63	0,6	0,67	0,7	0,81	0,84
İspanya	1,35	1,35	1,33	1,28	1,26	1,23
Fransa	2,21	2,18	2,19	2,23	2,24	2,26
Hırvatistan	0,84	0,74	0,75	0,75	0,82	0,79
İtalya	1,22	1,22	1,21	1,27	1,31	1,29
Hollanda	1,69	1,72	1,9	1,94	1,96	1,97
Türkiye	0,85	0,84	0,86	0,92	0,95	0,96

Kaynak: Url 3

Tablo 2.16 'ya göre Ar-Ge harcamaları 2012 krizinden sonra Almanya'nın 2020 ye standardına daha yakın görünmektedir. İtalya'nın ihracat gücünün Almanya'ya oran ile düşmesinin sebeplerinden biri olarak yeterli rekabet gücünü sürdürülebilir fiyatından ayrı olarak teknoloji, ürün yeniliği gibi faktörler nedeni ile gösterememesi olarak düşünölebilmektedir.

3. BÖLÜM: AVRUPA BİRLİĞİ, GÜMRÜK BİRLİĞİ VE TÜRKİYE’NİN GELİŞİMİ

3.1. Ekonomik Birleşmeler Hakkında Genel Bilgi

Türkiye AB ilişkisini incelemeden önce öncelikli olarak Gümrük Birliği’nin yapısını anlamak gerekir. Bu bölümde detaylı olarak Gümrük Birliği, Avrupa Birliği ve Türkiye’nin bu birlik içerisindeki uyumu incelenecektir.

“Uluslararası iktisat bilim dalının altı büyük alanı; uluslararası mal hareketleri, uluslararası parasal ilişkiler, uluslararası faktör hareketleri, uluslararası ekonomik denge, uluslararası ekonomik gelişme, uluslararası ekonomik birleşmelerdir”(Dura, Atik, Dumrul, s.1). Ekonomik birleşmelere kadar ki sürecin tarihten günümüze nasıl ilerlediğini Bölüm 1 de tartışılmıştır. Bu bölümde de Adam Smith’ den gelen süreçte ülkelerin nasıl stratejik üretim, ihracat ve ithalat politikalarını izlemeleri gerektiğinin yanı sıra artık malların serbest dolaşımının ülkelerarası antlaşmalar ile daha kolay ve kurallı nasıl gerçekleştirileceği süreci tartışılacaktır.

Serbest dolaşımı daha da kolaylaştırmanın yanında, ülkelerarası kazancında artırılması bir amaç unsurudur. Dış ticaretin serbestleştirilmesi daha fazla ithalat ve ihracat anlamına gelmektedir. 83 ülke ticaretin serbestleşmesi için Gümrük Tarifeleri ve Ticaret Genel Antlaşmasını (GATT) 1947 yılında imzalamışlardır. GATT 1995 yılında Dünya Ticaret Örgütüne dönüşmüştür.

Diğer yandan bu serbestleşmeyi sağlamak içinde ekonomik birleşme yoluna gidilmiştir. Özellikle İkinci Dünya Savaşı’ndan sonra pek çok ülke iktisadi gruplaşmalar başlatmışlardır. Bugünkü AB’nin var oluşu Avrupa Ekonomik Topluluğu (AET) ve Avrupa Ortak Pazarı veya Avrupa Topluluğu (AT) denilen iki ayrı birleşmenin sonucunda ortaya çıkmıştır. Kuruluş amaçlarının tek bir ekonomik alan oluşturmanın yanında ekonomik birlik ve siyasal birleşmeyi de sağlayarak “Avrupa Birleşik Devletleri”ni kurmaktır. “Günümüzde AET; gümrük birliği ve ortak Pazar aşamalarından geçerek son aşama olan ekonomik ve parasal birlik aşamasını da gerçekleştirmiş bulunmaktadır” (Dura, Atik, Dumrul, 2015). İktisadi birleşmenin üye ülkeler arasında dış ticareti serbestleştirmenin yanında refah seviyesini de arttırmaktadır. Bu hareketler gelişmiş ve gelişmekte olan ülkeler arasında da oluşmaktadır. Dünya üzerinde AB dışında birçok ekonomik birleşme hareketleri mevcuttur. Örnek vermek gerekirse Avrupa Serbest Ticaret Bölgesi (EFTA), Kuzey Amerika Serbest Ticaret Bölgesi (NAFTA), Güneydoğu Asya Uluslar Birliği (ASEAN) ..vb dir.

3.2.Gümrük Birliği Ve Statik / Dinamik Etkileri

İktisadi birleşme; tercihli ticaret antlaşması ile taraf ülkeler arasında gümrük tarifelerinin indirgenmesiyle olabileceği gibi, serbest ticaret bölgeleri oluşturarak gümrük tarife ve miktar kısıtlamaları kaldırılarak birlik dışındaki ülkelere kendi gümrük tarifelerini uygulayarak da olabilmektedir. Gümrük birliği de bu hareketlenmelerdendir. Burada söz konusu durum ise üye ülkeler arasında ticaret serbestleşecek ve birlik dışında kalan ülkelere de ortak gümrük tarifeleri uygulamaktır. İktisadi birleşmeye de giden yolda gümrük birliğinden sonraki safhalar ise ortak pazar, iktisadi birlik ve siyasi birliktir. Ortak pazarda gümrük tarifelerinin yanında üretim faktörleri de serbest dolaşıma tabi olmaktadır. Ekonomik birlik ortak pazara söz konusu olan özelliklerin yanında ekonomik ve sosyal politika uyumlaştırılmasını, siyasi birlikte siyasi konularda ortak hareket etmeyi amaçlamaktadır.

Gümrük birliklerinin ülkeler arasındaki üretimetkileşimini inceleyen Viner, ticaretin yaratıcı ve saptırıcı kavramları yardımıyla birliğin üretim üzerindeki etkilerini analiz etmiştir. Viner'a (1950)¹göre `gümrük birliği sadece üye ülkeler arasındaki ticareti zenginleştirdiğini fakat üye ülkeler dışında kalan ülkelere olan ticaretini de düşürdüğünü savunmuştur.` Bir bakıma dünya refahında aynı etkiyi gösterememiştir. Sebebi ise diğer ülkelere uygulanan gümrük tarifesi ve koruma politikalarıdır. Ticaret yaratıcı etki yurtiçinde pahalıya üretilen ürünün birlik içindeki daha ucuza mâl eden ülkeden ithal edilmesi, ticaret saptırıcı etkisi ise birlik dışından daha ucuza ithal edilen ürünün , birlik kurulduktan sonra üye ülkelere daha pahalıya ithal edilmesidir.Dolayısı Viner ticaret yaratıcı etkinin , saptırıcı etkiden daha büyük olması dünya refahını arttıracığını savunmuştur. Bazı iktisatçılara göre de gümrük birliğinde malı ucuza mal eden ülkenin birliğe katkısından kaynaklı, dünya kaynaklarının verimli kullanılmış olacağı fikri vardı. Fakat değerlendirmeler sonucunda "gümrük birliğine giden ülkelerin tamamlayıcı bir ekonomik yapıya sahip olmaları durumunda, gümrük birliğikurulduktan sonra ticaret sapması meydana gelir"(Dura ve arkadaşları,2015).

¹ Jacop Viner, (1950). The Customs Union Issue. New York: Carnegie Endowment for International Peace.

Üretici konumundaki ülkenin gümrük tarifeleri kalktıktan sonra diğer ülke piyasalarına girmesinden kaynaklanmaktadır. Bu durumda dünya kaynakları verimli kullanımı yine de söz konusu olamayacaktır.

Viner'dan sonra "Meade" (1956) , Gehrels (1956) ve Lipsey (1957)de analizlerine tüketici etkilerini eklemiş ve üretimi sadece standart maliyetlerin etkilemediğini öne sürmüştür. Söz konusu iktisatçılara göre gümrük vergileri kalktıktan sonra üretilen malın satış fiyatlarının azalacağını ve tüketicinin talebi artacağını öne sürmüşleridir.

Şimdiye kadar ki araştırmacılar analizlerinde teknolojik seviye ve faktör arzının sabit olduğunu varsaymışlardır. Dolayısı ile üretim olanakları eğrisinin statik kalmasını öngörmüşlerdir. "Fakat gerçekte yeni üretim ve tüketim etkileri ortaya çıkacaktır "(Dura ve arkadaşları, s.22).

Daha büyük ekonomiler de statik etkilerin yanında dinamik etkilerde ortaya çıkmaktadır.Bu dinamik etkiler hem avantaj hem de dezavantaj niteliğindedir. Gümrük birliğine ait dinamik etkiler aşağıdaki şekilde sıralanmışlardır:

- Dış Rekabetin Artması: Türkiye'nin AB üyeliğine girmek istemesinin amaçlarından biri ise dış rekabeti arttırması olmuştur. Bunun sonucunda gümrük birliğindeki ülkeler rekabet ortamı ile verim sağlanamayan ortamlardan daha verimli yani rekabet edebilecekleri sektörlere yönelirler. Bu ortama ithal edilen ürünlerle uyum sağlayabilenler ise maliyetleri düşürürler. Böylece gümrük birliğindeki rekabet etkinliği artmış olur.
- Ölçek Ekonomileri ise gümrük birlikleri sayesinde dışsal ölçek ekonomilere yol açar. Bunun anlamı ise ürünlerin gümrük tarifesi olmadan, teknolojinin serbest dolaşıma tabi olması gümrük birliği içinde kalan ülkelerin gelişmesini sağlamaktadır.
- Döviz Rezervlerinin Artması da gümrük birliğinin kurulması ülkeler arasındaki pazarlık gücünü arttıracaktır ve dolayısıyla ithalat fiyatlarının azalmasına sebep olmaktadır. Dolayısı ile birlik dışındaki ülkelere alımı azaltacak ve dövizin dışarıya çıkması ihtimalini düşürecektir.

- Yatırımlar da gümrük birliği ile yatırımların artmasıdır. Birlik içindeki ülkelere gümrük tarifelerinin yükseltilmeyeceği ve diğer ülkelere karşı ortak gümrük tarifesi uygulaması da yatırımlardaki kârlılığı arttıracaktır. Ayrıca birlik içine yabancı sermaye yatırımı artacaktır.
- Sanayileşme Hızının Artması ise gümrük birliği küçük ekonomilerin birleşmesiyle mevcut sanayileri geliştirecek ve yeni sanayi dallarının kurulmasını sağlamasıdır.

3.3. Avrupa Birliği Yapısı

Bugün “Avrupa Birliği birbirini ortak olarak gören devletlerin kararlarıyla yönetilmektedir. Avrupa Birliği'nin genel politik yönelimi zirve kararları ile şekillenmektedir. Bakanlar Konseyi ise zirve kararlarının sınırlarını belirlediği genel çerçevede kararlar almaktadır. Öte yandan, ulusal hükümetler bu iki organın gücünü sınırlandırmayı hedefleyen girişimlere karşı çıkmaktadır “ (Ülger, 2007, s.6).

Bu yapı içerisinde üye ülkelerin çıkarları yönünde değil, karar alma konusunda üye devletlerin ortak çıkarları baz alınarak yönlendirilir. Ayrıca üye devletler yine de kendi inisiyatiflerinde kararlar da alabilmektedir. Mesela başka ülkeler ile dış ticaret antlaşmaları imzalayabilir, hatta başka ülkelere savaş dahi açabilmektedir. Fakat bu kararlar çerçevesinde hareket kabiliyetleri sınırlıdır.

Avrupa Birliği, ekonomik birleşme de açıklanan kriterleri sağlamış, ortak para, ortak yürütme organı oluşturmuştur.

Avrupa Toplulukları ilk yıllarında Ortak Pazar kavramı ile anılmışlardır. Gümrük birliği ülkeler arasındaki malların serbestisinden bahseder iken ortak Pazar mallar ile birlikte hizmet, emek ve sermaye faktörlerinin serbest dolaşımını da kapsamaktadır. Bu süreç 1992 yılında son bulmuştur.

1957 'de AET (Avrupa Ekonomik Topluluğu) ile başlayan süreçte 1965' de “Birleşme Antlaşması”(füzyon antlaşması) imzalanarak AET, AKÇT (Avrupa Atom ve Çelik Topluluğu) ve EURATOM (Avrupa Atom Enerjisi Topluluğu) 'un bütçeleri birleştirilerek 6 kurucu ülke (Belçika, Fransa, Almanya, İtalya, Lüksemburg, Hollanda) ile kurulmuştur. Aslında bu birleşmeye ön ayak olan ABD'dir. SSCB'nin

Avrupa kıtasında genişleme emellerine karşı olarak Avrupa devletleri arasında dayanışma söz konusu olmuştur. O dönemde savaştan yenik çıkan Almanya SSCB karşısında zayıf halka konumundaydı. İngiltere Başbakanı Churchill “ Fransa ve Almanya olmadan Avrupa Birleşik Devletleri'nin” kurulamayacağından bahsetmiştir.

1995 yılı itibari ile 15 üyesi olan topluluk 2004 itibari ile 25 üyeye yükseldi. Yüzölçümünde dörtte bir olarak arttıran Avrupa Birliği, nüfusta beşte bir oranında artarak kişi başına düşen milli gelirin azalması anlamını da taşıyordu. 2007' de Bulgaristan ve Romanya'nın katılımıyla üye sayısı 27'ye yükselmiştir. Ekonomik birliğin başını çeken Roma Antlaşması 1958'de imzalanmasıyla ilk olarak hedefler ve bu hedeflere ulaşmak için faaliyetler belirlendi. Ortak pazarın kurulumu ve ortak politikanın nasıl ve hangi alanlarda uygulanacağı ile ilgili kararlar alındı. Ortak Pazar da ortak hedeflere ulaşılabilmesi için gümrük birliğinin kurulmasını öngörmekteydi.

Gümrük Birliği ile 1977'de gümrük tarifeleri ve kotalar kaldırılarak, üçüncü (üye olmayan) ülkelere ortak gümrük tarifeleri uygulanmaya başlandı. Ancak dış ticaret üzerinde olumsuz etkiler oluşturan mevzuatlar ile ilgili problemler devam etmekteydi.

İlk zamanlarda ekonomik durgunluk baş göstermiş fakat Japonya ve ABD arasındaki rekabet sayesinde topluluğu ortak pazara iten faktör oluşmuş durumundaydı.1987 yılında imzalanan Tek Avrupa Senedi ile kişilerin, sermayenin ve hizmetin serbest dolaşımı öngörülmüştür. 1988' de hazırlanan raporda iş gücü serbest dolaşımı, işyeri açma, hizmet sağlama, belirli meslek alanlarındaki tarife-dışı engeller devam etmekteydi.

Ortak Pazar alanındaki ilerlemeler ile Avrupa Birliği ortak parasal birliği de sağlamak için 1999 yılında EURO'ya geçiş sağlamıştır. Avrupa Birliği Antlaşması 1992 yılında imzalanmış olup Avrupa Topluluğu, ortak dış politika ve güvenlik politikasıyla Adalet ve İçişleri Ögeleri belirlenmiştir.

3.4.Türkiye'nin Gümrük Birliği Hakkındaki Gelişmeleri

Gümrük Birliği, Türkiye'nin ekonomik ve politik anlamda attığı en önemli adımlardan birisi olan Ankara Antlaşması (1963) sayesinde oluşan işbirliği yansıtmaktadır. Türkiye-Avrupa Birliği ekonomik ilişkileri 6 Mart 1995'de Gümrük Birliği Protokolü'nün imzalanmasıyla hız kazanmıştır. Bu protokolde işlenmiş tarım ürünleri ,sanayi ürünlerinin serbest dolaşımı ve gümrük birliği kapsamında AB mevzuatına uyumlaştırılması hükümleri yer almaktadır.

Gümrük vergileri ve kotaların kaldırılmasıyla Türkiye'nin dış rekabet gücünün zayıflaması yönündeki düşüncelerdir. Tıpkı İsveçli iktisatçı Gunner Myrda (1959) tarafından geliştirilen "kutuplaşma teorisinde" bahsedildiği gibi. Myrdal' a göre gelişmişlik düzeyleri farklı olan ülkelerin birliğe entegrasyonlarında farklılıklar olacaktır. Bunun sebeplerinden birincisi ise sanayisi gelişmekte olan ya da daha az gelişmiş ülkelerin rekabet güçlerinin, gelişmiş olanlarla daha düşük olması ve sektörü terk edebilecekleri yönündedir. İkinci nedeni ise de üretim faktörlerinin (emek, sermaye, teknoloji ,..vs) entegrasyon sürecinde gelişmiş ülkelere geçmesidir. Bu açıklama ile yola çıkarak Dura ve arkadaşları 2002 verileriyle temel ekonomik göstergelerle Türkiye'nin Avrupa Birliği ve Almanya ile karşılaştırılması ile ilgili tablosu Tablo 17 'de gösterilmiştir. "Ar-Ge Harcamaları / GSYİH (%)" oranı bir gelişmişlik göstergesidir. AB'nin bu oranı 1,93 iken Almanya'nın 2,53 ve Türkiye'nin 0,67'dir. Ar-Ge harcamalarındaki bu düşüklük AB ile arasındaki refah düzeyini farkını kapatması için büyümeyi hızlandırması gerekmektedir.

İhracatta ise Tablo 3.1'den de görüleceği gibi Türkiye'nin toplam ihracatı Almanya'nın yaklaşık 16 kat daha altındadır. "Mal Ve Hizmet İhracatı / GSYİH (%)" oranı ise AB ortalaması Türkiye'den %7,5 daha fazladır. Bir bakıma AB lehine bir oran mevcuttur.

Tablo 3.1 : Temel Ekonomik Göstergelerle Türkiye'nin Avrupa Birliği ve Almanya İle Karşılaştırılması

GÖSTERGELER	TÜRKİYE	AB-25	ALMANYA
Nüfus (Milyon Kişi)	70,7	456,6	82,5
Nüfus Artış Hızı (%)	1,56	0,43	0,05
Cari Fiyatlarla GSYİH (Milyar \$)	241,3	11031,5	2407,2
Ar-Ge Harcamaları / GSYİH (%)	0,67	1,93	2,53
Mal İhracatı (FOB) (Milyar\$)	47,3	3099,4	748,3
Mal Ve Hizmet İhracatı / GSYİH (%)	27,4	34,9	36,1
Mal İthalatı (Milyar\$)	69,3	3153,5	601,7
Mal Ve Hizmet İthalatı / GSYİH (%)	30,7	33,6	31,8

Kaynak: Dura Ve Arkadaşları, 2015

İthalatta ise Türkiye'nin 69,3 milyar \$, Almanya'nın 601,7 milyar \$ dir. Almanya'nın alım gücü Türkiye'nin yaklaşık 9 katı kadardır. "Mal Ve Hizmet İthalatı / GSYİH (%)" oranı ise ihracatta ki gibi gözle itham edilecek çok büyük bir farklılık yoktur. Dolayısı ile durum Türkiye için dış dengesizlik belirtmektedir.

Yukarıdaki değerlerden de anlaşılacağı gibi kutuplaşma teorisine göre karşılaştığımız da çok büyük orandaki farklar göze çarpmaktadır. Yani Türkiye'nin AB ile entegrasyonu sonucunda sıkıntılar yaşamaması olasıdır.

Dolayısı ile " entegrasyona giden ülkelerin gelişme düzeyleri, entegrasyonların başarısı için tek koşul değildir. Coğrafi yakınlık, ekonomik yapı benzerliği, sosyal-kültürel-tarihsel-dinsel ortaklık, askeri-politik ortaklık entegrasyonların başarısında rol oynayan diğer etkenlerdir(Karluk, 2003, s. 254).Gümrük Birliği sektörü (otomotiv, ilaç ve kimya sanayileri) olumsuz etkilenecek, istihdam ve yan sanayi de kayıplara uğrayacaktı. Özellikle otomotiv sanayi gibi gelişmekte olan sektör de bu etkiyi düşürmek için Türkiye ithal otomobiller üzerinden 10 yıl boyunca vergi almaya devam etti.

Rekabet gücü olduğu kabul edilen sektörlerde ise (tekstil, gıda gibi) İspanya, Yunanistan, Portekiz gibi üye ülkelerin varlığından olumsuz etkilenmesi öngörüldü. Fakat 1993 yılında gıda ve tekstil ürünleri ithalatta ilk 10 sıraya girmiştir.

3.4.1. 1963-Günümüz Avrupa Birliği Ve Türkiye Dış Ticaret Değerlendirmesi

1990'lı yıllarda Türkiye toplam dış ticaretinin yarısını AB ile gerçekleştirmiştir. Yani ekonomik olarak bir bakıma bağımlı olmuştur. Türkiye emek-yoğun bir yapı sergileyerek tekstil, gıda ürünü gibi malları ihraç etmiş, kimya, taşıt araçları gibi sermaye-yoğun ürünleri ithal etmiştir. Fakat Türkiye ise AB 'nin dış ticaretinin sadece %2 sini kapsamaktaydı. Başlarda vergilerin ve kotaların kalkmasından kaynaklı olarak yeni olan sektörlerin yok olacağından endişelenmiş Rekabet gücü var sayılan sektörler de ithalatta ilk 10 sırada yer alması da sıfırlanan gümrük vergilerin yurtiçinde daha pahalıya üretilen ürünlerin, ithal olarak ülkeye girişinde daha az maliyetlere sebep olmasıydı. 1993' de yapılan çalışmalarda AB karşısında gıda alanında rekabet gücümüzün düşüklüğü ise yüksek hammadde fiyatları ve işçilik maliyetlerini göstermiştir.

Utkulu ve Seymen' e (2004) göre de 1990-1995 ve 1996-2002 biçimindeki iki ayrı dönemde Türkiye'nin "meyve sebzeler" ürün grubundaki rekabet gücü gümrük birliği sonrasında azalmıştır. Bu azalma 1995-2001 yılları arasında yükselişe geçmiştir. 2006-2013 döneminde canlı hayvanlar ve gıda maddeleri ihracatı toplam ihracat içindeki payı %8 düzeyinin altında seyretmiştir (Saraçoğlu, 2015).

1999-2002 yılları arasında kötü giden Türkiye-AB ilişkileri için 2004 yılında müzakere tarihi verildi. Müzakere başlıkları arasında malların serbest dolaşımı, gıda güvenliği, hayvan ve bitki sağlığı politikası, gümrük birliği gibi konularda yer alıyordu. Kısa vadeli öncelikler arasında yer alan malların serbest dolaşımı için teknik ve idari engellerin kaldırılması söz konusu olur iken hayvan kimliklerinin AB kurallarına uyumlaştırılması ve bazı hayvan hastalıklarının da ortak strateji ile ortadan kaldırılmasına ve gıda tesislerinde modernizasyona gidilmesi yer alıyordu.

2005 ilerleme raporunda gümrük birliği alanında başarılı ilerlemiş olmasına rağmen, malların serbest dolaşımı, fikri mülkiyet hakları kanunu, rekabet politikası ve dış ilişkiler olarak sıralanmıştır. 2014 yılına gelindiğinde gıda güvenliği, veterinerlik ve bitki sağlığı alanında sınırlı uyumluluk göstermiştir. Rekabet politikası, taşımacılık politikası, vergilendirme kısmi uyumluluktur. Gümrük birliğinde ise orta düzeyde iken malların serbest dolaşımı ileri düzeyde uyumluluk sergilemiştir (ARISAN, 2014).

3.5. Avrupa Birliğinin Ortak Tarım Politikaları

Avrupa'nın ilk ortak politikasıdır. Birlik bütçesinin yarısını oluşturur ve bu yüzden birliğe üye ülkeler açısından çok önemlidir.

Tarım politikası ise enflasyon oranı ile üretilen ürün talebine göre belirlenen fiyatlarla, aynı yıl serbest piyasada oluşan fiyatlar arasındaki fark Avrupa Tarımsal Yönlendirme Ve Garanti Fonu (FEOGA) ile kapatılmaktadır. Ayrıca ihracatçılara da tarım ürünleri ihracatında destek verilmektedir. Bu politikayı İtalya ve Fransa gibi ülkeler destekler iken Almanya gibi ülkeler ise tarım politikasının sınırlandırılmasından yanadır.

Ortak Tarım Politikasının ilkeleri arasında; tek pazar yani tarım ürünlerinin serbest dolaşımını sağlayan, tüm kısıtlamaları engelleyen bir ilkedir. 1999 da EURO'nun kullanılmaya başlanması ile de döviz kuru dalgalanmalarından oluşan sorunlarda bitmiştir.

Topluluk tercihi de birlik içinde üretilen tarım ürünlerinin, üyelik dışındaki ülkelerden yapılacak olan dış ticaretinde öncelik tanınmasıdır. Üreticilerin üyelik dışındaki ülkelerden korumak için “prelevman¹” ve ihracatta iade uygulamaları bulunmaktadır.

Mali dayanışmalar ise OTAP ‘ın tüm harcamaları üye ülkeler tarafından yapılır. Bu yüzden 1962’ de Tarımsal Yönlendirme ve Garanti Fonu (FEOGA) oluşturulmuştur. OTAP’ ın amacı ise İkinci Dünya Savaşında yaşanan besin kıtlığı, tarım çalışanlarının gelirinin artırılması ve tarım politikaları arasındaki farklılıkların ulusal olarak giderilmesidir.

Stresa konferansına göre de “ AB tarımsal ürün fiyatlarının üzerinde olması nedeniyle, üçüncü ülkelerle yapılan ticarete iki amaç güdülür: (i) Birliğin dünya fiyatlarından korunması, (ii) dış ticaret rejiminin, üretim fazlalarının ihracına elverişli bir hâle getirilmesi” (Dura ve arkadaşları, 2015, s. 401).

3.6 Ortak Tarım Politikasının İşleyişi

Ortak tarım politikaları ortak piyasa düzenlemeleri, fiyat politikası, yapısal politikalar, finansman ve karar mekanizmasından oluşur.

Ortak piyasa düzenlemeleri; her ürüne aittir. Bu sistem iç piyasada ilgili ürün için destek ve dış piyasada koruma sağlar. Fiyat politikasında da Stresa Konferansı (1958) ile “yeşil pazar” oluşturulmaya karar verilmiştir. Ortak gelir sağlayabilmek için “destekleme fiyat politikası” esasına dayanan bir düzen geliştirilmiştir. Hem birlik hem birlik dışı uygulanan politika da artan gelirlerinin yeterli düzeyde tutulması ve tüketicilere uygun fiyattan tarım ürünü sağlanması amacı bulunmaktadır. Sığır ve dana eti ile şarap için belirlenmiş rehber fiyatının altına düşer ise piyasa fiyatı (belli bir oranda) piyasadan müdahale alımları yapılır. Müdahale fiyatı ise birlik içinde satılabilecek en ucuz fiyattır.

¹Prelevman üçüncü ülkelerden ithal edilen tarım ürünlerinde dünya fiyatı ile eşik fiyatı² arasındaki fark olan vergidir.İthal edilen tarım ürününden ne kadar vergi alınacağı eşik fiyatına bağlıdır. Tabi ürünler tahıl, süt, süt ürünleri, zeytinyağı, koyun eti gibidir. Topluluk bütçesinin en önemli kaynağıdır.

“Mekanizma şöyledir;

- Ürün fiyatı müdahale fiyatının altına düşer ise destekleme kuruluşları piyasadan alım ve stok yapar
- Ürün fiyatı müdahale fiyatını geçerse, kuruluşlar stoklardan piyasaya mal sürer. Böylece piyasa fiyatı dengede tutulur.

Yapısal farklılıklar gösterdi ki; Ortak tarım politikaları her ülkede aynı etkiyi göstermemiştir. Bu da üye ülkelerde ki tarım sektöründeki farklılıkların giderilmesi gerektiği gerçeğini ortaya çıkarmıştır. Gündem 2000 çerçevesinde yapısal fonlar ile kırsal kalkınma politikalarının yenilenmesi kararlaştırılmıştır. 1962 yılında FEOGA yani Tarımsal Yönlendirme Ve Garanti Fonu oluşturularak Avrupa Birliği bütçesi harcamalarının %50'sinden (1999) fazlasını kapsar. Stresa konferansının amaçlarına ulaşma aşaması ve yan etkileri olarak fiyat politikası incelenebilir. Bu inceleme 10 madde ile sıralanmıştır.

- 1) Tek tarım pazarı; üye ülkeler arasında tarım ürünleri serbest dolaşıma başlamış ve ortak fiyatlar uygulanmıştır.
- 2) İkinci Dünya Savaşı sonrası kıtlık oranı azalmış ve AB kendi tahıl, zeytinyağı, şarap ve hayvansal ürünlerde %85 oranına ulaşmıştır.
- 3) Verimlilik artmasına rağmen bölgelerdeki farklılıklar devam etmektedir.
- 4) Destekleme uygulanan piyasalarda iç Pazar istikrara ulaşmıştır.
- 5) Çiftçilerin gelirlerinde artış gözlenmiştir. Fakat diğer bir etki de bu artıştan daha çok büyük çiftçilerin yararına olmasıdır.
- 6) Tarımsal ürünlerde belli bir kalite standardı sağlanmıştır.
- 7) İşletmeler modernleştirilmiş olmasına rağmen işletme sayısında azalma meydana gelmiş ve çalışan sayısı da düşmüştür. Yüksek fiyat uygulaması ise de büyük firmaların üretiminde artışa sebep olmuştur.
- 8) Desteklemeler sayesinde stoklar meydana gelmiştir.
- 9) Dış rekabet politikasında ise tarım ürünlerinin dünya üzerinde fiyatlandırılması birliğin uzun süre en büyük tarım ürünleri ithalatçısı olmasını sağlamıştır.

²⁴“Eşik fiyat :Üçüncü ülkelere karşı sınırda koruyucu fiyat niteliğindedir.”(Dura ve arkadaşları, 2015, s.404

1980'lerden sonra uyguladığı sübvansiyonlar sayesinde ihracatçı konumuna geçti. 1994 de DTÖ Tarım Antlaşmasıyla sübvansiyonlara kısıtlama getirilince durum tersine döndü.

10) Yüksek fiyat politikası bütçe açısından birliği zora sokmuştur. Stok giderleri artmış, depolanan ürünler ya bozulmuş ya da ucuz fiyata satılmıştır. Sübvansiyonlar nedeniyle dünya ticaretinin kısıtlandığını savunan ABD , AB'nin sübvansiyonları kısıtlamasını ve kademeli olarak indirmesi de AB konseyi tarafından kabul edilmiştir.

Ortak Tarım Politikasında 2005 de yürürlüğe giren yeni reformlar ve çiftçilerin piyasa talepleri doğrultusunda üretim yapmaları kararlaştırılmıştır.

Bu karar neticesinde;

Üretimden caymaları ve üretim hacmi bazındaki ödemeleri koruma amacıyla çiftçiler için SPS planı oluşturulmuştur. Bu plan çerçevesinde tüm çiftçiliğin iyi bir tarımsal ve çevresel ortamda tutulması ayrıca gıda güvenliği, hayvan ve bitki sağlığı, çevre standartlarına uyulmasına bağlı olmuştur. İlaveten, yeni kırsal bölgelere destek için büyük çiftliklere verilen finansman azaltılmıştır. SPS planı, tahıl, et ve süt ürünleri, tütün, zeytinyağı, pamuk dahil olmak üzere diğer pazarlara da uygulanmaktadır.

OTAP; AB'nin önemli sorunlarından birisidir. Tepkiler doğrultusunda 2008' de yeniden gözden geçirilmiştir. Dünya ülkelerinde yerli üreticilerin AB'li çiftçilerin fiyatlarıyla rekabet edememesi ve sektörün az gelişmiş ülkeler de fakirleşmeye sebebiyet vermesi kaygısı sürmektedir. Dolayısı ile AB'nin uyguladığı sübvansiyonların ve tarımsal desteklerinin azaltılması DTÖ ile tartışma konusudur.

Bununla beraber AB'nin üye ülkelerinde de bu uygulamalar tartışma konusu olmuştur. Esneklik konusunda OTAP'ın oluşturulan yıllık bütçesinin kimlere yapıldığının gizli tutulmaması inancı ağır basmış ve yaralanan kişi ve firmaların açıklanması yönünde de adımlar atılmaya başlanmıştır.

3.6.1 Türkiye'nin Ortak Tarım Politikasına Uyum Aşamaları

Türkiye'nin gösterdiği uyumluluk derecesine Bölüm 3.4.1 de 1963-Günümüz Avrupa Birliği Ve Türkiye Dış Ticaret Değerlendirmesi başlığı altında az da olsa değinilmiştir. Burada biraz daha detaylandırarak Türkiye'nin OTAP' a uyumlaştırılması konusu değerlendirilecektir.

Türkiye tarımının rekabetçiliği ve gıda endüstrileri için gelecekte önemli politik ve ekonomik zorluklara sebep olması beklenmiştir. Tarım rekabetçiliğinin yanında kırsal alanların gelişmesinde de katkısı olması öngörülmüştür. Türk tarımının desteklenmesi fiyat desteklemesiyle doğru orantılıdır. Bu tür ürünler arasında ayçiçeği tohumu, soya fasulyesi, pamuk, zeytinyağı gibi ürünler bulunmaktadır. 1990'ların sonunda Türkiye'nin OTAP'e uyum sürecinde takvimini tek başına belirlemesi yetersizdir." Türkiye'nin Dünya Ticaret Örgütü çerçevesindeki gelişmeleri de dikkate alarak, öncelikle Ortak Tarım Politikasına uyum için takvimini belirlemesi, ilk etapta uyum sağlanacak ürünleri ve uygulamaları tespit etmesi, gerekli yapısal değişiklikleri yapması ve OTP çerçevesindeki gelişmeleri yakından takip ederek, uyum konusunda Topluluktan sağlanabilecek teknik yardımdan azami fayda elde etmeye çalışması gerekli görülmektedir " (ATAKAN, 1998, s.143). "Sektördeki yapısal sorunlarına rağmen AB'ye uyum sağlamaya çalışan Türk tarımında, işletmelerin küçük oluşu, arazilerin çok parçalı olması, sulamadaki yetersizlikler ve kırsal kalkınma bu süreçte sıkıntı yaşanan önemli başlıklar olarak öne çıkmaktadır "(Kilit, 2013, s.11).

Türkiye 2001 yılı itibariyle yeni ekonomik uygulama ile Doğrudan Gelir Desteği (DGD) sistemi başlamıştır. Geçici olan bu sistemde " tarım ürünleri destekleme tarım uygulamasını ve girdi sübvansiyonlarını kaldırmak ve bu uygulama sonucunda çiftçi gelirinde ortaya çıkacak azalmayı telafi edebilmek" amacı güdülmüştür(Ertuğrul, s.1).

Tablo 3.2: Türk Tarımının OTP'ye Uyumunun Olası Ekonomik Etkileri (Akder ve arkadaşları., 1990, Ertuğrul (1992) ve Çakmak ve Kasnakoğlu (2001) verileri esas alınarak hesaplanmıştır.

	Akder ve Ark. (1988)			Akder ve Ark. (1995)			Ertuğrul (1995)			Çakmak ve Kasnakoğlu (2005)		
	Türkiye AB Dışında	Türkiye AB İçinde	Değişim	Türkiye AB Dışında	Türkiye AB İçinde	Değişim	Türkiye AB Dışında	Türkiye AB İçinde	Değişim	Türkiye AB Dışında	Türkiye AB İçinde	Değişim
	(Milyon \$)	(Milyon \$)	%	(Milyon \$)	(Milyon \$)	%	(Milyon \$)	(Milyon \$)	%	(Milyon \$)	(Milyon \$)	%
Toplumsal Refah	29,900	35,400	18	47,300	58,600	24	36,800	45,400	23	100 ²	103	3
- Çiftçiler	6,400	13,200	106	10,500	15,000	42				100 ²	85	-15
- Tüketiciler	23,500	22,200	-6	36,800	43,600	19				100 ²	112	12
Üretim (fiziksel) ¹	100 ²	103	3	100 ²	106	6	100 ²	109	9	100 ²	94	-6
- Tahıl + Baklagil	32,471	29,059	-11	37,696	37,190	-1	100 ²	115	15	100 ²	101	1
- Sanayi Bitkileri	16,310	22,017	35	23,045	29,777	29						
- Meyve ve Sebze	27,264	27,843	2	35,519	37,199	5						
- Hayvancılık	6,542	6,479	-1	12,316	10,731	-13	12,285	7,952	-35	11,885	9,551	-20
Üretim (Parasal)	14,863	20,229	36	23,653	24,352	3	23,435	19,917	-15	39,231	31,613	-19
- Tahıl + Baklagil	3,582	6,910	93	4,911	7,118	45	16,952	16,465	-3	25,387	24,498	-4
- Sanayi Bitkileri	2,553	4,049	59	3,495	3,443	-1						
- Meyve ve Sebze	5,832	6,104	5	8,722	8,512	-2						
- Hayvancılık	2,896	3,166	9	6,525	5,279	-19	6,483	3,452	-47	13,934	7,115	-49
Tüketim (fiziksel) ¹	100 ²	104	4	100 ²	103	3	100 ²	106	6	100	108	8
- Tahıl + Baklagil	18,157	16,975	-7	25,712	22,800	-11	100 ²	104	4	100	102	2
- Sanayi Bitkileri	14,717	17,155	17	23,132	25,248	9						
- Meyve ve Sebze	24,830	25,869	4	34,598	36,583	6						
- Hayvancılık	6,671	6,972	5	12,207	13,525	11	100 ²	119	19	100	117	17
Tüketim (parasal)	12,481	15,140	21	21,929	22,010	0	22,002	20,760	-6	35,727	31,241	-12
- Tahıl + Baklagil	2,182	3,502	60	3,480	4,040	16	15,327	14,330	-7	18,895	18,055	-5
- Sanayi Bitkileri	2,129	2,642	24	3,520	2,815	-20						
- Meyve ve Sebze	4,930	5,191	5	8,281	8,036	-3						
- Hayvancılık	3,240	3,804	17	6,648	7,120	-17	6,658	6,430	-4	14,347	10,640	-25

Tablo 3.2: Türk Tarımının OTP'ye Uyumunun Olası Ekonomik Etkileri (Akder ve arkadaşları., 1990, Ertuğrul (1992) ve Çakmak ve Kasnakoğlu (2001) verileri esas alınarak hesaplanmıştır.

devam

	Akder ve Ark. (1988)			Akder ve Ark. (1995)			Ertuğrul (1995)			Çakmak ve Kasnakoğlu (2005)		
	Türkiye AB Dışında	Türkiye AB İçinde	Değişim	Türkiye AB Dışında	Türkiye AB İçinde	Değişim	Türkiye AB Dışında	Türkiye AB İçinde	Değişim	Türkiye AB Dışında	Türkiye AB İçinde	Değişim
	(Milyon \$)	(Milyon \$)	%	(Milyon \$)	(Milyon \$)	%	(Milyon \$)	(Milyon \$)	%	(Milyon \$)	(Milyon \$)	%
İhracat	2,110	5,668	169	1,207	4,449	269	1,260	5,475	335			
- Tahıl + Baklagil	390	2,760	608	353	2,276	545						
- Sanayi Bitkileri	475	1,661	250	78	1,086	39						
- Meyve ve Sebze	904	1,096	21	609	894	47						
- Hayvancılık	341	152	-55	168	193	15						
İthalat	1,334	1,555	17	312	3,237	938	336	2,706	705			
- Tahıl + Baklagil	49	284	480	26	336	1192						
- Sanayi Bitkileri	400	283	-29	64	460	619						
- Meyve ve Sebze	0	186	1000+	0	417	1000+						
- Hayvancılık	685	801	17	222	2,033	816						
Ticaret Dengesi ⁴	776	4,133	430	895	1,212	35	924	2,769	200	899	-1,917	-313
AB Bütçesi Harcama.		4,527			3,124			1,748				

¹ 1 000 ton

² Türkiye AB dışında = 100

³ Çakmak ve Kasnakoğlu üç senaryo oluşturdu. Burada en yüksek üretimin gerçekleştirildiği üçüncü senaryo alınmıştır.

⁴ Ticaret Dengesi = İhracat - İthalat

Tablo 3.2'den de görüleceği üzere, Türk tarımının OTP'nin reformu çerçevesinde fiyatlarda ortaya çıkan düşüşlerden kaynaklanmaktadır. Türk tarımının OTP'ye uyumu sürecinde fiyatlardaki düşüş sonucunda, üretimde de düşüşler meydana gelmiştir. Tablo 15'den de görüleceği üzere, Akder ve Ark. 1988 ve 1995 yılları için, üretimin parasal değerler ile artış göstereceğini tahmin etmiştir. Bu artış, büyük ölçüde tahıl ve baklagil üretimindeki artıştan kaynaklanacağı öngörülmüştür. Çakmak ve Kasnakoğlu tarafından 2005 yılı için yapılan tahmine göre, üretim parasal değerler ile gerek bitkisel gerek hayvansal ürün üretiminde düşmektedir. Özellikle, hayvansal ürün üretimi, parasal değerler ile 2005 yılında yaklaşık olarak yarı yarıya düşmektedir. Türk tarımının OTP'ye uyumu durumunda tüketiciler, daha çok tarımsal ürünü, özellikle hayvansal ürünleri, daha az para ödeyerek tüketebileceklerdir. OTP reformu çerçevesinde beslenme düzeyi kalitesi de artacaktır.

Tablo 3.2'nin incelenmesinden görüleceği üzere, Türk tarımının OTP'ye uyumudurumunda 1988 ve 1995 yıllarında Türkiye'nin toplam tarım ürünleri ihracat ve ithalatı artacaktır. Dış ticaret dengesi 1988- 1995 arasında Türkiye lehinde olur iken, Çakmak ve Kasnakoğlu (2005), Türkiye aleyhinde olacaktır. Bu durum büyük ölçüde, AB tarımının verimlilik ve rekabet gücünü artırmayı amaçlayan politikaları, özellikle, OTP'nin reformu, Türkiye'nin verimlilik ve rekabet gücünü göz ardı eden tarım politikalarından kaynaklanmaktadır.

Türkiye açısından, söz konusu uyumun gerçekleştirilmesinde temel yaklaşım, AB müktesebatının edinilmesinin de ötesinde, Türk tarımının verimlilik ve rekabet gücünün artırılması olmalıdır. Özellikle, OT serbest piyasa koşullarında rekabete girecek olan Türk tarım işletmelerinin yapısının güçlendirilmesi gerekmektedir. İşletmelerinin yapısında ve kırsal ve tarımsal alt yapıda gerekli iyileştirmeler gerçekleştirilmeden, teknolojinin verimli bir şekilde kullanımı ve etkin bir tarım politikası uygulanması imkansızdır. Türk tarımı, gerek OTP'ye gerek dünya tarımına uyum için bu yönde yapılacak desteklemeler ile güçlendirilmelidir.

BÖLÜM 4: GIDA İTHALATI (TÜRKİYE VE AVRUPA BİRLİĞİ)

4.1. 19. Fasıla Ait Tarife Alt Pozisyonunun Türkiye'ye ve Avrupa Birliği'ne Üye Ülke Olan Belçika'ya Olan İthalat'ında Vergisel Ve Prosedür Olarak Karşılaştırılması

İlk aşamada ürünün Belçika menşeli olup Türkiye'ye ithalatındaki aşamalar ve vergilendirme tartışılacaktır. Buna bağlı olarak ilgili tarih ve sayılardaki resmi gazetelerden yararlanılmıştır.

Türkiye'de Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı'nın Kontrolüne tabi ürünler ekinde EK-1/A listesinde ilgili tarife pozisyonu (1905.32) aşağıdaki tanım ile yer almaktadır.

1905: Ekmek, pasta, kek, bisküvi ve diğer ekmekçilik mamulleri (kakao içersin, içermesin), eczacılıkta kullanılan boş ilaç kapsülleri, mühü güllacı, pirinç kağıdı ve benzeri ürünler

31.12.2015 tarih ve 29579 (4. Mükerrer) sayılı resmi gazete de yayımlanan Madde-4'ün (a) bendinde belirtildiği üzere Ön Bildirim ve Veteriner Kontrollerine Dair Yönetmelik hükümlerine uygun olarak ön bildirim yapılması gerekmektedir. Madde-5' e göre de uygunluk yazısı EK-1/A' da ki ürünler için ithalatın yapılacağı gümrük idaresine uygunluk yazısı iletilir. EK-1/A' da belirtilen ürünler için, ülkeye girişlerinde ön bildirim ve veteriner kontrollerine dair yönetmelik ekinde yer alan Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığınca düzenlenen Veteriner Giriş Belgesinin orijinali gümrük idarelerine bildirilir ve belge de belirtilen ilk varış yerine kadar eşlik eder. 21 /12/2011 tarihli ve 28149 sayılı resmi gazetede yayımlanan EK-1/A 'da ki ürünler için petrol sanayii, beşeri ilaç sanayi, sabun sanayi, kozmetik sanayii ve benzeri Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığınca yapılan kontrollerde uygun olması durumunda ülkeye ithalatında Veteriner Giriş Belgesi (hayvansal ürün içeriği %50'den fazla olduğu durumunlar da geçerlidir) orijinali gerekmektedir ve belgede belirtilen ilk varış yerine kadar sevkiyata eşlik eder. Ayrıca EK1/A da yer alan ürünlerin içeriğinde eğer %50'den fazla hayvansal ürün içerir ise, uygunluk belgesinden önce Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığınca onaylanan kontrol belgesi aranmaktadır. Kontrol belgesi alımı için fatura/proforma fatura ile orijinal veteriner sağlık sertifikasının yanında

içerik belgesi gerekmektedir. Kontrol belgesi geçerlilik süresi 1902 tarife pozisyonu için on iki aydır.

29.08.2007 tarih ve 26628 sayılı bakanlar kurulu Kararınca “ Avrupa Birliği Menşeli Bazı İşlenmiş Tarım Ürünleri İthalatında Tarife Kontenjanı Uygulaması Hakkında Karar” Bakanlar Kurulunca 13.08.2007 tarihinde kararlaştırılmıştır. Bu karara göre 1905.32 alt pozisyonunda yer alan Waffle ve gofretler için 600 ton tarife kontenjanı miktarı getirilmiştir. AB'den yapılan ithalatta %0 gümrük vergisi (ATR Dolaşım Belgesi ile gelmesi durumunda)ve net 10kg'da 72 EUR'da tarım payı fonu uygulanmaktadır. Ayrıca 2016 yılı itibariyle 63,8 TL damga vergisi ödenir.

Gümrük işlemleri sırasında uygunluk yazısı gümrük idarelerinde aranır. Uygunsuzluk yazısı ile gümrük idarelerine başvurulması durumunda, uygunsuzluk yazısı özet beyan ve taşıma belgesine eklenir. Uygunsuz çıkan ürün mahreci iade edilir veya imha amacıyla masraflar ürün sahibine yansıtılacak şekilde imha için gümrüğe terk edilir.

Ürünün Türk menşeli olup Belçika'ya ithalatı gerçekleşecek şekilde projeksiyon yapıldığında aşağıdaki bilgilere ulaşılmıştır.

Öncelikle ürüne ait alt pozisyonlar aşağıdaki gibidir;

19: Hububat, Un, Nişasta veya Süt Müstahzarları, Pastacılık Ürünleri

1905: Kakao içersin, içermesin ekmek, pasta, kek, bisküvi ve diğer ekmek mamülleri, ilaç kullanımı, gofret, pirinç kağıdı ve benzeri ürünler

1905.32: Waffles ve gofretler

1905.32.99 : diğerleri

Tüketicilerin yüksek düzeyde korunması için ürünler AB mevzuatına uygun olmalıdır. Dolayısı ile ürünler yemek için güvenli ve insan sağlığını tehdit edecek düzeyde atık içermemelidir. Atıkların ürünün imalat aşamalarından, paketlenmesi, taşınması, çevresel kirlenmeye de sebep olabilmektedir. Bu tür ürünlerin AB pazarına girişi engellenir. 12.07.2007 tarih ve 816/2007 sayılı AB komisyon yönetmeliğine göre 01.01.2007'den sonra her yıl Türkiye'den ithal edilen ürünlere ait kota miktarları mahsup edilmektedir. Bu tarife kotasından faydalanabilmek için ATR dolaşım belgesi 1 /2006 no lu karar ile olması gerekmektedir. 1905.32.99 GTIP numaralı ürün vergisiz olarak ithal edilebilmesi için nette 3000kg / yıl geçemez.Belçika' da hayvan, gıda, yem ve hayvan kaynaklı diğer ürünler üçüncü

ülkelerden ithal edileceği zaman FASFC (Federal Agency For The Safety Of The Food Chain) tarafından sınırda denetlenmektedir.

Gümrük vergisi ATR dolaşım belgesi ile ülkeye giriş yaptığında % 0 iken % 6 oranında KDV ödemesi olacaktır. Bu ödeme de ürün tüketime sunulduğu zaman gerçekleşir. Ürünün içeriğine bağlı olarak bisküvilerde (waffle ve gofretler dışındaki ürünler) max 50 µg / kg oranında Zearalenone (Fusarium cinsi ipliksi saprofit mantarların ürettiği bir çeşit mikotoksin), max 500 µg / kg oranında Deoxynivaleno (hububatları infekte edebilen Fusarium küflerinin ürettiği bir trikotendir) bulundurulabilir. Bu oranları geçen ürünler AB pazarına giriş yapamaz.(kaynak : Url 4)

İzlenebilirlik politikası yurtiçini kapsar ve yurtiçindeki perakende seviyesine kadar tespitini kapsar. Etiketlendirilmesi ve tanımlandırılması takip edilebilirlik bakımından önemlidir. Etiketlendirme de ürün ismi, içeriği, net ağırlığı, raf ömrü, saklama ve kullanma koşulları, menşesi, kullanma talimatı, LOT numarası ve içerik deklarasyonu belirtilmelidir.

GDO (Genetiği Değiştirilmiş Organizma) içeren ürünlerde etikette “ürün GDO içermektedir” yazılmalı ve GDO içeren ürünün ne olduğu belirtilmelidir.Örneğin: “yağ GDO olarak değiştirilmiş mısırdan elde edilmiştir” .Özel hükümler yine etiket üzerinde belirtilmelidir.Örneğin: enerji değeri, karbonhidrat, yağ ve protein içeriği beyanı ile özel tıbbi amaçlı beslenme ürünü ise bebek mamaları, diyet gıdaları, sporcular için gıdalar belirli direktiflerle ortaya koyulmalıdır.

4.1.1 Türkiye Ve Belçika Arasındaki 1905.32 Alt Pozisyonuna Ait İstatistiği Değerlendirme

Tablo 4.1'e göre 2015 yılında Belçika'nın Türkiye'den 1905.32 alt pozisyonuna ait ürünün ithalatında düşüş görülmektedir. Bu düşüş hem fatura kıymeti hem de kg bazında etkisi bulunmaktadır. Fakat bu düşüş kıymet değerinde %1 civarında iken, %25 oranında bir düşüşte toplam miktara yansımıştır. Türkiye'ye ihracatı ise aksi yönde artmıştır. Yani Türkiye 2014-2015 yıllarında ise fatura kıymetleri %50 den fazla bir artışa geçmiş ve toplam ihracat miktarlarının da kg bazında %50 artmıştır. 2014 yılında kg'ını yaklaşık 1,6 Euro'dan ithal eden Belçika, 2015 yılında 2 Euro/ kg 'dan ithal etmiştir. Türkiye ise 2014'de 3 Euro'dan ithal eder iken 2015' de 4 Euro'dan fazla kg 'ını ithal etmiştir.

Tablo 4.1: Belçika Tarafından Kayıt Altına Alınan 2014-2015 Yıllarına Ait 1905.32.99 Tarifeli Ürünün İthalat Ve İhracat Oranlarının Kıymet Ve Miktar Açısından Karşılaştırılması(EURO ve KG değerleri EU/MS olarak hesaplanmıştır)

Göstergeler	İthalat Kıymeti (EURO)	İthalat Kıymeti (EURO)	İthalat Miktarı (Kg)	İthalat Miktarı(Kg)	İhracat Kıymeti (EURO)	İhracat Kıymeti (EURO)	İhracat Miktarı (Kg)	İhracat Miktarı (Kg)
Partner Ülke	Türkiye	Türkiye	Türkiye	Türkiye	Türkiye	Türkiye	Türkiye	Türkiye
Yıllar	2014	2015	2014	2015	2014	2015	2014	2015
Kaydeden								
Belçika	373.845	370.525	235.000	177.000	18.303	39.205	6.000	9.000

Kaynak: Url 5

4.2 22. Fasıla Ait Tarife Alt Pozisyonunun Türkiye'ye ve Avrupa Birliği'ne Üye Ülke Olan İspanya'ya Olan İthalat'ında Vergisel Ve Prosedür Olarak Karşılaştırılması

2204.21.82 alt pozisyonlu İspanya menşeli kırmızı şarabın Türkiye'ye ithalatı incelenecektir.

2204: Taze Üzüm Şarabı (Kuvvetlendirilmiş şaraplar dahil) (perakende satışa hazır hale getirilmiş); üzüm şırası (2009 pozisyonundakiler hariç) (üzüm şırası hariç)

21.12.2015 tarih ve 29579 (4.mükerrer) sayılı resmi gazetede teknik mevzuata uygunluğunun belgelenmesine, ön bildirim yapılması ile ithalatına izin verilmektedir. Aynı tebliğ de Madde' ya göre Ek-2 'de belirtilen alkollü içkilerin ithalatında, ilgili mevzuat çerçevesinde Tütün Ve Alkol Piyasası Düzenleme Kurumuna alkollü içki bildirim yapılması zorunludur. Yine Madde 7' ye göre EK-3'te belirtilen dökme alkollü içkilerin, alkollü içki kökenli karışım içkilerin, alkollü içki üretiminde kullanılacak tarımsal kökenli distilatların ve su, gıda alkolü gibi hammadde veya katkı maddeleri ilavesiyle alkollü içki hazırlanmasında kullanılacak konsantre içkilerin serbest dolaşımı ve ithali yapılamaz. İthalatçı, ithal edilecek ürünlerin denetlenmesinden sorumludur. AB'den gelen ürünün EUR1 dolaşım belgesi ile ithali sırasında fatura kıymetinin %50 oranında gümrük vergisi, 0,0001'i kadar da Özel Tüketim Vergisi (ÖTV), %18 oranında KDV ve Damga vergisi ilgili gümrük tarafından tahsil edilmektedir. Eğer ürünler denizyolu ile Türkiye sınırına gelir ise kaçakçılığın önlenmesine yönelik gümrük gözetimi ve kontrolüne ilişkin usul ve esasları düzenleyen 07.06.2013 tarih ve 28670 sayılı resmi gazete de kontrole bağlı kabotaj eşyası olarak belirtilen EK-1 listesinin 2. Maddesinde " Alkollü İçkiler Ve İçinde Alkol Bulunan Her Türlü Mamüller İle Tütün Ve Tütün Mamülleri"

yer almaktadır. Bu beyanname de Gümrük İdaresi/Liman Başkanlığı Adı, geminin adı, IMO numarası, gros tonu, kütük numarası, yükleme-boşaltma limanı, kaptanın adı ve soyadı, liman çıkış belgesi, acentesi ile mühür adedi ve numaraları, eşyanın cinsi, kap adedi, kapların markası, kapların numarası ve kapların ağırlığı, eşyanın göndericisi ve alıcısı ile ilgili gerekli bilgiler yer alır.

Ürün Türk menşeli olup İspanya'ya ithalatı sırasında oluşacak olan vergilendirme ve istenilen koşullar yorumlanacaktır. Öncesinde tarife alt pozisyonlarıyla incelenecektir.

2204: Kuvvetlendirilmiş şaraplar, taze üzüm şarabı dahil (üzüm şırası hariç)

2204.21: En fazla 2 Lt'lik kaplarda

2204.21.82: Beyaz Şaraplar Hariç

2204.21.82.10: Alkol oranı %13'ü geçmeyenler

2204.21.82.90: Alkol oranı %13-%15 arası olanlar

22042182 GTİP'li ürüne %21 oranında KDV uygulanır. Şarap ve meyveli içeceklerin ithalatında İspanya ve Balearic Adalarında %0 oranında gümrük vergisi bulunur. Köpüklü şarap (likör hariç) ve meyve şarabı alkol oranı %15'den az olan şaraplarda Ochratoxin A (Aspergillus ochraceus veya Penicilium viridatum mantarları tarafından üretilen bir grup mantar zehri.) %2µg / kg'dan fazla , kurşun oranı 0,20 mg/kg'dan fazla olamaz.

Etiketlemede, gıda ile temas eden şarap şişesinin etiketinde gerekli ise güvenli ve uygun kullanım için özel talimatlar gösterilmelidir. İsim / ticari isim herhangi bir durum için üreticinin kayıt numarası yer almalıdır. Şarabın İspanya'ya ithalatında "Document for the Importation of Wine , Grape Juice or Grape Must Into the European Community" (Avrupa Topluluğu şarap, üzüm suyu, üzüm şırası ithalatı Belgesi) belgesiyle resmi laboratuvarlar tarafından hazırlanan analiz raporu gerekmektedir. Sertifika insan tüketimi için uygunluğuyla beraber menşe ülkesini de belirtir. Sertifikalarda; toplam kuru ekstre, toplam asitlik, uçucu asit içeriği, toplam sülfür dioksit içeriği ve türler arasındaki geçişleriyle üzüm şırası ve üzüm suyu yoğunluğunu, şarap hacminin toplam ve gerçek alkol sertliği ve üzüm şırası fermentasyonu belirtilmelidir. Eğer insan tüketimi için değil ise analiz raporu gerekmez. Analiz sertifikası 5 Lt'den fazla olmayan etiketlenmiş ve açılmayacak kaplarda toplamda 100 Lt'yi geçmeyecek şekilde ise analiz raporu gerekmez. Analiz

raporu, Türkiye’de Doluca Sağlık A.Ş laboratuvarı, Tekirdağ Gıda Kontrol Laboratuvar Müdürlüğü, Ankara-Bursa-İzmir ve Çanakkale İl Kontrol laboratuvarlarından alınabilir.

4.2.1 Türkiye Ve İspanya Arasındaki 2204.21.82 Alt Pozisyonuna Ait İstatistiği Değerlendirme

İlgili tarifeye ait veriler de Tablo 4.2 ‘de belirtilmiştir. 2014 yılında İspanya 388 Euro ‘luk ithalat gerçekleştirmiş iken Türkiye’nin ithalat bedeli 2015 yılında 15815 Euro değerinde olmuştur. Tablodan da anlaşılacağı gibi İspanya’nın 2204.21.82 pozisyonlu ürün ithalatı yok denecek kadar az durumdadır. Malesef bu pozisyona ait oranlama çok net analiz edilememektedir.

Tablo 4.2 : İspanya Tarafından Kayıt Altına Alınan 2014-2015 Yıllarına Ait 2204.21.82 Tarifeli Ürünün İthalat Ve İhracat Oranlarının Kıymet Ve Miktar Açısından Karşılaştırılması (EURO ve KG değerleri EU/MS olarak hesaplanmıştır)

Dış Ticaret İstatistikleri (İthalat - İhracat)								
Kaydeden Ülke / Partner Ülke :	İspanya / Türkiye							
Ürün :	22042182							
Yıllar:	2014, 2015							
Göstergeler	İthalat Değeri (EURO)	İthalat Değeri (EURO)	İthalat Miktarı (Kg)	İthalat Miktarı (Kg)	İhracat Değeri (EURO)	İhracat Değeri (EURO)	İhracat Miktarı (Kg)	İhracat Miktarı (Kg)
Partner Ülke	Turkey	Turkey	Turkey	Turkey	Turkey	Turkey	Turkey	Turkey
Yıllar: 2014, 2015	2014	2015	2014	2015	2014	2015	2014	2015
Kaydeden Ülke								
İspanya	388	-	-	-	-	15.815	-	16.000

Kaynak: Url 6

4.3. 33. Fasıla Ait Tarife Alt Pozisyonunun Türkiye’ye ve Avrupa Birliği’ne Üye Ülke Olan Hollanda’ya Olan İthalat’ında Vergisel Ve Prosedür Olarak Karşılaştırılması

330210900000 GTIP’li ürünün Hollanda menşeli olup Türkiye’ye ithalatı aşamaları incelenecektir. Türkiye’ de Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığının Kontrolüne tabi ürünler ekinde EK-2 listesindedir. Bunun amacı ise insan sağlığı ve güvenliği ile hayvan ve bitki varlığı ve sağlığı yönünden önemlidir. 28.01.2013 tarihli ve 2013/4284 sayılı Bakanlar Kurulu kararı ile giren tebliğin Madde 4 ‘ü uyarınca;

Ek-2 'de belirtilen ürünler için, 17.12.2011 tarih ve 28145 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Bitkisel Gıda ve Yem İthalatının Resmi Kontrollerine Dair Yönetmelik hükümlerine uygun olarak ön bildirim yapılması gerekir. Aynı zamanda ürünün ilgili eklerde bulunabilmesi için hangi amaç ile ithal edileceğinin bilinmesi önemlidir. Ek-2 'de yer alan 3302. Pozisyonunda "Sanayii de hammadde olarak kullanılan koku veren maddelerin karışımları ve esansı, bu maddelerin bir veya daha fazlası olan karışımlar (alkollü çözeltiler dahil); içeceklerin imalinde kullanılan türden koku verici maddeler olan diğer müstahzarlar olan diğer müstahzarlar " tanımlamasıyla yer almaktadır. Ayrıca aynı yönetmelikte Ek-2 'de yer alan ürünlerin ithalatında Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığınca hazırlanan uygunluk yazısı düzenlenmelidir. Uygunluk yazısı başvurusu sırasında istenilen belgelerin (fatura/proforma fatura, içerik belgesi, orijinal ve yükleneceği / menşe ülkesi tarafından onaylanmış sağlık sertifikası) ibrazı gereklidir. Ek-2 'de yer alan ürünler için uygunluk yazısı ithalatçıya iletilir. Gümrük işlemleri sırasında uygunluk yazısı gümrük idaresince aranır. Uygunsuzluk yazısı ile gümrük idaresine başvurulması durumunda , ilgili yazı özet beyana ve taşıma belgesine iliştilir. Uygunsuz çıkan ürün mahrecine iade edilir veya imha suretiyle gümrüğe terk edilir ve masrafları da ürün sahibine yansıtılır.

Ek-2 'de yer alan ürünlerin gıda ile temas etmeyecek gıda ve yem sanayi dışında ve / veya karşılarında belirtilen amaçlar dışında kullanılacak olması, laboratuvar analizinde kullanılacak olması ve dahilde işleme rejimi kapsamında ithal edilmiş olan diğer ürünlerden elde edilen ikincil işlem görmüş ürünün serbest dolaşıma tabi tutulması halinde uygunluk belgesi ithali sırasında aranmaz.

Ayrıca 10 Nisan 2015 tarih ve 29322 sayılı resmi gazete de yayımlanan bakanlar kurulu kararında 3302. Pozisyonunda yer alan ürünler için kabul kredili, vadeli akreditif ve mal mukabili ödeme şekillerine göre ithalatında Kaynak Kullanımını Destekleme Fonu (KKDF) kesintisi oranı %0 olarak tespit edilmiştir. Ayrıca 2016 yılı itibariyle 63,8 TL damga vergisi ödenir. Bu ürünün ithalinde AB'den olduğu takdirde (ATR belgesi ile beraber) %0 oranında gümrük vergisi ve %18 oranında KDV uygulanır. Bu değerler commercial invoice fatura kıymeti üzerinden hesaplanır.

Eğer ürün Türk menşeli ve Hollanda'nın ithal etmesi gerekse idi; ürüne ait bilgiler aşağıdaki şekilde olacaktır.

3302.10.90 tarifesi için ilgili tanımlama aşağıda verilmiştir:

33: Uçucu yağlar ve rezinoitler, parfümeri, kozmetik veya tuvalet müstahzarları

3302: Koku verici içerik karışımlarıyla beraber (alkol karışımları da dahil)bir veya daha fazla bu içeriklerin endüstri de hammadde olarak kullanılması ; güzel koku veren içeriklerin içki üretiminde kullanılması

3302.10: Yiyecek ve içecek endüstrilerinde kullanılan türden

3302.10.90: Yiyecek endüstrisinde kullanılan türden

Hollanda %0 gümrük vergisi ve %6 oranında KDV uygulanacaktır. Hollanda tüketim ürünlerinde KDV'yi gümrük işlemleri sırasında almaktadır. Aşağıdaki koşullarda KDV geçici olarak muafıtır:

- Eğer ürünler serbest bölgeye alınacak ise
- Geçici Depolama alanlarına alınacak ise
- Gümrük deposuna ya da dahilde işleme düzenlemelerinde
- Geçici ithalat ve transit prosedürlerin de geçerli olmaktadır.

Hollanda ' da sadece 1 tane geçici depolama (Amsterdam Schiphol Airport) yeri bulunmaktadır.

Vergilendirilebilir miktar aşağıdaki şekilde hesaplanmaktadır:

Gümrük Amaçları İçin Değer	İthalat sebebi nedeniyle gümrük vergileri ve diğer vergiler	Variş yerine kadar olan ek maliyetler (komisyon, paketlenme, navlun, sigorta)
----------------------------	---	--

Hollanda' da iki türlü KDV oranı vardır. Biri %21 olarak uygulanan ve azaltılmış oranları ve muafiyetlere tabi olmayan tüm ürünler için geçerlidir. Ama 33021090 ürünü için "azaltılmış oran" (%6) uygulanmaktadır. Bununla beraber ürün eğer bitki koruması ve/veya biyositler için kullanılacak ise REACH (Registration, Evaluation, Authorisation and Restriction of Chemicals) prosedürlerine uygun olması gerekmektedir.

4.3.1 Türkiye Ve Hollanda Arasındaki 3302.10.90 Alt Pozisyonuna Ait İstatistiği Değerlendirme

Tablo 4.3 ' de ;Hollanda 2014 yılından 2015 yılına göre %86 oranında fatura kıymeti üzerinden azalmıştır. Kg bazda incelendiğinde ise 2014 yılında 36000kg ithal eder iken 7000 kg ithal etmeye başlamıştır. Aynı trend ihracatında da devam etmiştir. İthalattaki gibi yüksek oranlarda olmasa da %4 'den daha az oranda düşüğe

şahit olmaktadır 2015 yılında fatura kıymeti açısından.Yine Kg bazında da %18 oranında artış olmuştur. Bu bir bakıma Türkiye'nin ithalatının arttığını göstermektedir.Hollanda'nın Kg başına ithalatı 2014' de 16,32 euro , 2015 yılında da 12,24 euro/kg olmuştur. Yani Türkiye'den alımda pazarlık yapmış ve fiyatları %25 düşürmüştür. İhracatta ise kg'ını 2014' de 16,34 euro'dan satmış ve 2015'de de 19,24 euro/kg ile bir önceki yıla göre %15 arttırmıştır. Bir bakıma bu durum Türkiye'nin aleyhine olmuştur.

Tablo 4.3: Hollanda Tarafından Kayıt Altına Alınan 2014-2015 Yıllarına Ait 3302.10.90Tarifeli Ürünün İthalat Ve İhracat Oranlarının Kıymet Ve Miktar Açısından Karşılaştırılması (EURO ve KG değerleri EU/MS olarak hesaplanmıştır)

Dış Ticaret İstatistikleri	(ithalat - ihracat)							
Kaydeden Ülke / Partner Ülke:	Hollanda / Türkiye							
Ürün :	33021090							
Yıllar:	2014, 2015							
Göstergeler	İthalat Değeri (EURO)	İthalat Değeri (EURO)	İthalat Miktarı (Kg)	İthalat Miktarı (Kg)	İhracat Değeri (EURO)	İhracat Değeri (EURO)	İhracat Miktarı (Kg)	İhracat Miktarı (Kg)
Partner Ülke	Turkey	Turkey	Turkey	Turkey	Turkey	Turkey	Turkey	Turkey
Yıllar: 2014, 2015	2014	2015	2014	2015	2014	2015	2014	2015
Kaydeden Ülke								
Hollanda	587.455	85.679	36.000	7.000	9.089.735	8.754.337	556.000	455.000

Kaynak: Url 7

4.4. 35. Fasıla Ait Tarife Alt Pozisyonunun Türkiye'ye ve Avrupa Birliği'ne Üye Ülke Olan Almanya'ya Olan İthalat'ında Vergisel Ve Prosedür Olarak Karşılaştırılması

350300101000 GTIP nolu Ürünün Alman menşeli ve Türkiye'ye ithalinin durumunda vergisel oranların ve prosedürlerin karşılaştırılması yapılacaktır.

Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığının Kontrolüne tabi ürünlerin ithalat denetimine ait eklerindeki Ek1/A yani Veteriner Kontrolüne Tabi Olan Hayvan ve Ürünleri (Kontrol Belgesine Tabi Olanlar) listesinde bulunmaktadır. Ürünün ilgili listedeki Türkiye Tarife Sisteminde tanımı aşağıdaki gibidir;

350300000000: Jelatin [dikdörtgen (kare dahil) şeklinde yapraklar halindeki jela tin dahil, yüzeyi işlenmiş veya boyanmış olsun olmasın] ve jelatin türevleri; katı ihtiyokol; hayvansal menşeli diğer tutkallar (35.01 pozisyonundaki kazein tutkallar hariç)

Ek1/A 'daki belirtilen ürünlerin ithalatında Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığınca Ek-9'da yer alan uygunluk yazısı düzenlenir. Tek pencere sistemi üzerinde e-belge olarak da düzenlenebilir. Uygunluk yazısı Ek 1 /A 'da yer alan ürünler için ithalatın yapılacağı gümrük idaresine iletilir. Ek1/A 'da yer alan ürünler için Hayvan ve Ürünlerinin Ülkeye Girişinde Ön Bildirim ve Veteriner Giriş Belgesinin orijinali gümrük idarelerine bildirilir ve belgede belirtilen ilk varış yerine kadar sevkiyata eşlik eder. Veteriner kontrollerine tabi ürünlerin petrol sanayii, beşeri ilaç sanayii, sabun sanayii, kozmetik sanayii ve benzeri Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığınca denetime tabi olmayan sanayilerde kullanılmak üzere ithal edilmesi ve Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığınca yapılan kontroller de uygun bulunması durumunda ürünlerin ülkeye girişinde Ön Bildirim ve Veteriner Kontrollerine Dair Yönetmelik ekinde yer alan ve Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığınca düzenlenen veteriner giriş belgesinin orijinali gümrük idarelerince aranır ve belgede belirtilen ilk varış yerine kadar sevkiyata eşlik eder. Bu durumda Ek1/A 'da yer alan ürünler de ithalat için uygunluk yazısı düzenlenmesi için Kontrol Belgesi Formu ilgili belgelerle (fatura /proforma fatura, içerik belgesi, veteriner sağlık sertifikası taslağı) ilgili mevzuat çerçevesinde ithalattan önce Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığına başvurulur. Kontrol belgesi, düzenlendiği tarihten itibaren bu tarife pozisyonunda 4 (dört) ay geçerlilik süresine sahiptir. Uygunluk yazısı başvurusu yapıldıktan sonra geçerlilik süresi biten kontrol belgelerindeki işlemlerde, kontrol belgesi süresi dikkate alınmaksızın işlemler tamamlanır.

İthalatçı, ithalatın yapılmasından sonra en geç 45 gün içinde bilgi formunu gümrük beyannamesinin örneği ile birlikte Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı Gıda ve Kontrol Genel Müdürlüğüne iletilir.

Gümrük işlemleri sırasında gümrük idarelerince uygunluk yazısı aranır. Muafiyet kapsamında beyan edilen ürünlerin ithalatına direk izin verilir. Uygunsuzluk yazısı olan ürünlerin ithaline izin verilmez ve ilgili yazı özet beyana, taşıma belgesine eklenir. İlgili ürün ya mahreci iade veya ürün sahibine yansıtılacak masraflar neticesiyle imha suretiyle tasfiye edilmek üzere gümrüğe terk edilir. Gümrük vergisi AB'den üye ülkeler için %0 ve KDV oranı %18'dir.

Ürün Türk menşeli ve Almanya'ya ihraç edilip, Almanya'dan ithal edilmek istenmesi durumunda oluşacak durumlar incelenecektir.Öncelikle ürünün AB 'deki tanımı yorumlanacaktır.

35: Albüminoid maddeler, Nişasta; Tutkallar, Enzimler

3503: Jelatin (dikdörtgen ve kare dahil) , yüzeyi işlenmiş (renkli olsun ya da olmasın) ve jelatin türevleri, balık tutkalı ; 3501 pozisyonundaki kazein tutkallar hariç, hayvansal menşeli diğer tutkallar

35030010: Jelatin ve Türevleri

20.02.1995 tarih ve 95/2/EC sayılı direktifle renklendirici ve tatlandırıcı gıda katkıları dışındakiler ANNEX II ' ye eklenmiş ve 1333/2008 regülasyon numarası ile pazara giriş yapabilir ve belirtilen şartlar altında tüketebilirler. Sadece protein içerikli jelatinlerde 50mg/kg 'dan daha fazla E220- E228 ve arada kalan E200'lü ürünler izne tabidir.Açılımları aşağıdaTablo 4.4 'de verilmiştir.

Tablo 4.4: E220- E228 Ve Arada Kalan E200 Katkı Maddeleri

E220	Sülfür Dioksit
E221	Sodyum Sülfat
E222	Sodyum Hidrojen Sülfid
E223	Sodyum Metabisülfid
E224	Potasyum Metabisülfid
E226	Kalsiyum Sülfid
E227	Kalsiyum Hidrojen Sülfid
E228	Potasyum Hidrojen Sülfid

28.04.2016 tarih ve 2016/759 sayılı komisyon uygulama yönetmeliğine göre Bölüm 1 hayvansal kaynaklı bazı ürünlerin ithalatında C bendinde yer alan "jelatin ve kolajen, Kısım II' ye göre insan tüketiminde kullanılacaklar için eğer bu hammadde özel bir tedavi amaçlı ise daha az gereksinimler uygulanacaktır. Eğer bu hammadde tedavi edici olsun olmasın 3. Ülkeye transit edilecek ise ilgili olduğu hayvan sağlığı gereksinimleri uygulanır. Buna bağlı olarak ilgili ülke ve bölge listesi hazırlanmalı ve transit için model sertifikalar ve transitten önce depolanması ile jelatin üretimi için ilgili hammadde belirtilmelidir.Ayrıca veteriner sağlık sertifikası ürünün ithali için gerekmektedir. İnsan tüketimi için gelen hayvansal kaynaklı ürünler zorunlu olarak sınır denetiminden başarılı geçmesi gerekmektedir. Doküman

kontrolünden sonra direk tanımlama veya fiziki denetim için numune alınarak analize gönderilir.

Etiketleme sırasında aşağıdaki bilgiler mutlaka yer almalıdır.

- İşlenmiş gıda ürünüde zorunlu içerik bilgisi belirtilmelidir.
- İşlenmemiş et ürünüde zorunlu menşe bilgisi belirtilmelidir.
- Alerji yapıcı maddeler içerikte koyu punto ile belirtilmelidir.
- Yazının okunurluğu ve büyüklüğü ayarlanmış olmalıdır.
- Alerji yapan ürünler listesi aynı zamanda paketlenmeyen ürün üzerinde de olmalıdır.

13.12.2016 'dan sonra aşağıdaki bilgilerin eklenmesi de zorunlu hale getirilecektir:

enerji değeri / yağlılık , karbonhidrat, şeker,protein, tuz miktarları

Ayrıca ürün etiketinde 19. Fasıldaki etiketleme kuralları geçerlidir.Etiketlendirilmesi ve tanımlandırılması takip edilebilirlik bakımından önemlidir. Etiketlendirme de ürün ismi, içeriği, net ağırlığı, raf ömrü, saklama ve kullanma koşulları, menşesi, kullanma talimatı, LOT numarası ve içerik deklarasyonu belirtilmelidir.

Almanya' da düşürülmüş KDV oranına sahiptir ve %7 uygulanmaktadır. ATR belgesi vergi muafiyeti sağlar ve %0'dır.

4.4.1 Türkiye Ve Almanya Arasındaki 3503.00.10 Alt Pozisyonuna Ait İstatistiği Değerlendirme

Tablo 4.5 'de 3503.00.10 alt pozisyonuna ait ürün 2014 yılında 2015 yılına geçtiğinde fatura değeri olarak ithalatında %92 oranında artış gerçekleşmiştir.Kg bazında da aynı derece de (%92) artış devam etmiştir. İhracatta ise yaklaşık % 8 olarak 2014 den 2015' e düşüş göstermiştir. Fakat Kg bazında değişme gerçekleşmemiştir. Birim fiyat incelendiğinde Almanya 2014' de 5,7 euro/kg dan satın almışken 2015 de kg'ını 5,4 euro'dan alımını gerçekleştirmiştir. Türkiye'ye satış fiyatları ise 2014' de 10,74 Euro/kg , 2015' de kg başına satışı 9,8 euro olmuştur. İthalatını arttırıp ihracatını düşürmesi nedeni olarak iç piyasasında daha

pahalıya üretmiş olabileceğidir ki satış rakamlarına da yansımıştır. 2014 ve 2015 yıllarında satış rakamlar artış yerine düşüş göstermiştir.

Tablo 4.5: Almanya Tarafından Kayıt Altına Alınan 2014-2015 Yıllarına Ait 3503.00.10 Tarifeli Ürünün İthalat Ve İhracat Oranlarının Kıymet Ve Miktar Açısından Karşılaştırılması (EURO ve KG değerleri EU/MS olarak hesaplanmıştır)

Dış Ticaret İstatistikleri	(İthalat - İhracat)								
Kaydeden Ülke / Partner Ülke:	Almanya / Türkiye								
Ürün :	35030010								
Yıllar:	2014, 2015								
Göstergeler	İthalat Değeri (EURO)	İthalat Değeri (EURO)	İthalat Miktarı (Kg)	İthalat Miktarı (Kg)	İhracat Değeri (EURO)	İhracat Değeri (EURO)	İhracat Miktarı (Kg)	İhracat Miktarı (Kg)	
Partner Ülke	Turkey	Turkey	Turkey	Turkey	Turkey	Turkey	Turkey	Turkey	Turkey
Yıllar: 2014, 2015	2014	2015	2014	2015	2014	2015	2014	2015	
Kaydeden Ülke									
Almanya	92.295	1.097.029	16.000	200.000	537.481	492.859	50.000	50.000	

Kaynak: Url 8

4.5. 39. Fasıla Ait Tarife Alt Pozisyonunun Türkiye'ye ve Avrupa Birliği'ne Üye Ülke Olan İtalya'ya Olan İthalat'ında Vergisel Ve Prosedür Olarak Karşılaştırılması

Öncelikle ilk olarak ürün İtalya menşeli ve Türkiye'ye ithalati sırasındaki prosedür ve vergilendirme incelenecektir. Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığının Kontrolüne Tabi ürünler arasındaki EK-2 listesinde 3924 [Plastikten sofraya eşyası, mutfak eşyası, diğer ev eşyası, sağlık veya tuvalet eşyası (biberon, biberon başlığı, alıştırmaya bardağı ve benzeri ürünler hariç)] tanımıyla yer almaktadır. Ek-2'de belirtilen ürünler için, 17.12.2011 tarihli ve 28145 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Bitkisel Gıda ve Yem İthalatının Resmi Kontrollerine Dair Yönetmelik hükümlerine uygun olarak ön bildirim yapılması gerekir. Ayrıca uygunluk yazısı düzenlenir. Tek pencere sistemi üzerinden e-belge olarak da düzenlenebilir. Uygunluk yazısı başvurusunda istenen bilgi ve belgelerin Gıda, Tarım ve

Hayvancılık Bakanlığına ibrazı gerekir. Bu belgeler ise invoice/proforma fatura, içerik belgesi, İtalya'dan akredite laboratuardan orijinal sağlık sertifikası gereklidir. Uygunluk yazısı Ek-2 ' de yer alan ürünler için ithalatçıya iletilir. Ek-2' de yer alan ürün listesinde gıda ile temas etmeyecek, gıda ve yem sanayisi dışında belirtilen amaçlar dışında kullanılacak olması veya Ek-2 'de yer alan ürünlerin laboratuvar analizinde kullanılacak olması durumunda uygunluk yazısı gerekmez. Gümrük işlemleri sırasında uygunluk yazısı gümrük idarelerince aranır.

19.Nisan.2006 tarih ve 26144 sayılı Resmi Gazete' de 3924.10 pozisyonlu ürünün Ton (brüt ağırlık) başına CIF kıymeti 3900 USD altında olması durumunda gözetim uygulamasına tabidir. Bu ürünün yukarıdaki şarta göre ithalatı sırasında gözetim belgesi aranır ve rneği beyannameye eklenir. İlgili tarife pozisyonu bazında 150 kg'dan az miktarda ise CIF kıymet bakılmaksızın gözetim uygulamasından muaftır. "Gözetim Belgesi Başvuru Formu" doldurularak noter tasdikli imza sirküleri aslı ve noter tasdikli vekaletname ile proforma fatura (3 nüsha) ve vergi levhası rneği ile İthalat Genel Müdürlüğü'ne başvuru yapılır. Gözetim belgesi geçerlilik süresi 6 aydır. Gümrük beyannameyi tescili sırasında gmrklerce tespit ve kabul edilen kıymet/ miktar değerinin , gözetim belgesinde kayıtlı / miktarı toplam %5'ten (%5 dahil) daha az oranda aşması durumunda ithalat engellenmez. İthalattan sonra gözetim belgesinin aslı, ticari fatura ve gümrük beyannameyi fotokopisi ile gözetim belgesinin geçerlilik sresinin bitiminden itibaren 10 iş günü içerisinde belge sahibi tarafından İthalat Genel Müdürlüğüne iletilmesi zorunludur. İtalya'dan onaylı ATR dolaşım belgesi ile gelmesiyle beraber %0 oranında gümrük vergisi ve %18 oranında KDV uygulanır. Ayrıca 150 kg'dan fazla olduğunda kg'ına 3,9 USD tahsil edilir.

Türk menşeli ürünün İtalya'ya ithalatı durumunda öncelikle tarife tanımı incelenecektir.

39: Plastik ve plastikten rnler

3924: Masa, mutfak ve diğer ev ürünleri, hijyenik ve tuvalet rnleri

392410: Mutfak ve masa malzemeleri

İtalya'da Türk menşeli ithal ürün için %0 oranında (onaylı ATR dolaşım belgesi var ise) uygulanır. % 22 oranında da KDV tahsil edilir.

Bu ürünlerin üretildikten sonra bileşenlerinin gıda ürünlerine geçirmemesi gerekmektedir. Aksi takdirde insan sağlığına olumsuz etkisiyle beraber yiyeceğin bileşiminin değişmesine , yiyeceğin koku ve tadının değişmesine neden olmaktadır. Bu ürünlerin etiketinde “yiyecek ile temas içindir” veya “ bardak ve çatalın olduğu sembol kullanılmalıdır. Buna ek olarak 10/2011 numaralı komisyon regülasyonuna göre (AB) 1 Haziran 2011 tarihinden itibaren Bisfenol A (BPA) (Günümüzde özellikle plastik, naylon, polyester ve PVC gibi maddelerin üretilmesinde etkin rol oynar, son zamanlarda kansorejen olduğu hakkında ciddi iddialar bulunur) ihtiva eden gıda maddeleri ile temas eden plastik maddelerin AB'ye pazarlanması ve ithalatı geçici olarak yasaklanmıştır. Polyamid ve melanin içeren veya Çin veya Hong Kong 'dan sevk edildiği takdirde ithalatının içerik yönetmeliğine uygun olması için her sevkiyatta aromatic amines ve formendehyde hakkındaki deklarasyonun gönderilmesi gerekmektedir. Etiket içeriği en az İtalyanca olmalıdır. Gereksinimler ve etikette yer alan bilgilerin doğruluğu dağıtım zincirinin herhangi bir aşamasında kontrol edilebilir. (gümrükleme sırasında ,dağıtım merkezi, perakendeci de)

4.5.1 Türkiye Ve İtalya Arasındaki 3924.10.00 Alt Pozisyonuna Ait İstatistiği Değerlendirme

Tablo 4.6 incelendiğinde 2014 ve 2015 yıllarında genel itibarile ile hem İtalya'nın Türkiye'den ithal ve ihracat ettiği 3924.10 tarifesine ait hem fatura bedeli hem de kg bazında miktarında azalma gözlenmiştir. 2014 yılından 2015'e geçildiğinde toplamda fatura bedeli üzerinden %0,11 oranında bir düşüş gözlenir iken toplam kg bazında yüzde 8,87 oranında düşme kaydedilmiştir. Türkiye'den aynı tarife için ihracatı karşılaştırıldığında 2014-2015 yılları arasında %28 oranında bir düşüş vardır. Kg lar bazında karşılaştırıldığında yine fatura kıymeti kadar (%29) oranında düşüş vardır.

Tablo 4.6: İtalya Tarafından Kayıt Altına Alınan 2014-2015 Yıllarına Ait 3924.10.00 Tarifeli Ürünün İthalat Ve İhracat Oranlarının Kıymet Ve Miktar Açısından Karşılaştırılması (EURO ve KG değerleri EU/MS olarak hesaplanmıştır)

Dış Ticaret İstatistikleri	İthalat-İhracat							
Kaydeden Ülke / Partner Ülke	İtalya / Türkiye							
Ürün Kodu:	392410							
Yıllar :	2014, 2015							
Göstergeler	İthalat Değeri (EURO)	İthalat Değeri (EURO)	İthalat Miktarı (Kg)	İthalat Miktarı (Kg)	İhracat Değeri (EURO)	İhracat Değeri (EURO)	İhracat Miktarı (Kg)	İhracat Miktarı (Kg)
Partner Ülke	Türkiye	Türkiye	Türkiye	Türkiye	Türkiye	Türkiye	Türkiye	Türkiye
Yıllar :	2014	2015	2014	2015	2014	2015	2014	2015
Kaydeden Ülke								
İtalya	6.226.873	6.219.812	2.491.000	2.270.000	1.870.291	1.348.009	529.000	375.000

Kaynak : Url 9

2014 yılında Türkiye İtalya'ya kg başına 2 euro dan satar iken Türkiye kg 'ımını 4 eurodan satın almıştır. 2015 ' de ise Türkiye 3 euro/ kg dan satın almasına rağmen yine 2014 turarı olan 4 euro/kg 'dan Türkiye'ye satışı gerçekleşmiştir. Her iki senede de Türkiye daha zararlı konumdadır.

SONUÇ

Altın stoklarını arttırma niyeti ile başlayan serüvende ilk olarak ithalatı kısıtlayıp ihracatı artırma politikası güdülmüştür.. Sonrasında David Ricardo üretimdeki üstünlük derecesinin önemi kavramını öne sürmüştür. Stolper Samuelson serbest ticaretin ihracatı pozitif yönde etkiler iken ithalatında rakip piyasalar lehine olacağını vurgulamıştır. İlgili teoremlere ait testler de ise Hechler – Ohlim teoreminde doğruluğu 1947 yılında Loentif tarafından faktör donatım güvenilirliği testi ile şüpheleri arttırırken Tatemoto ve Ichimune testi de bu teoremin doğruluğunu coğrafi konuma bağlı olduğunu göstermiştir. Türkiye ise 1967 de yapılan Heckscher –Ohlim teoremi sonucu olarak da emek- yoğun ihraç ve sermaye-yoğun ürünlerin ithalatı sonucunu diğer büyük ekonomilerde ki gibi değiştirmedigi sonucuna varıldı. Balessa ise verimliliğin ihracat oranlarını arttırdığı sonucuna varmıştır. 1966'da Vernan ile eğitilmiş iş gücü ve AR-GE etkinliği doğmuştur. Daha sonra AR-GE ile beraber piyasaya yeni sürülen ürünün yaşam çevrimi ortaya atılmıştır. 1961' de Linder talep koşullarının ihracata etkisini öne sürmüştür. Günümüzde artık hacme göre yükselen verimlilik trendi yer almıştır. Taşıma giderleri de artık firmaların hedef yönelim seçiminde önem arz etmeye başlamıştır. Uluslararası iktisadın dış ticaret stratejilerini ve sonuçlarını değerlendirmesiyle beraber dış ticarete de ülkeler kendi ekonomilerini korumak amacıyla koruyucu gümrük tarifeleri oluşturmuşlardır. Diğer ülkelere ithalatta vergiler ve kotalar konulur iken iç piyasayı ve ihracatı canlandırmak için de teşvikler , dış ticareti özendirme çalışmaları, devlet destekleri yer almaktadır. Bu tezin amacı olan 19, 22, 33, 35 ve 39. Fasıllar da Türkiye ve AB arasındaki bu vergilendirme ve prosedür farklılıkları incelenmeye çalışılmıştır. Türkiye , her ne kadar gümrük birliğine üye ise de dış ticaretin yavaş işlediği ülkelerden birisidir.

Tablo 11 'e göre 2014 senesinde 2013 ve 2015 seneleriyle 39,35 ve 33. Fasıllar en çok ithalatı gerçekleştirmiş ve 19. Ve 22. Fasil stabil değer göstermiştir. Tablo 1 'e göre Türkiye AB'den ithalatta 2014 yılında %3,8 oranında düşürmüştür. Tablo 11' de incelendiğinde demekki bu düşüşten ilgili fasıllar etkilenmemiş, aksine bu ürünlerin ithalat rakamları artmıştır. 2015'de de Tablo 1 ' e göre %5,5 artmış iken Tablo 11' de 2014 'e oranla 39, 35 ve 33. Fasılların rakamı düşmüştür. 19 ve 22. Fasıllar sabit kalmıştır. Bu da yine fasılların oranları ile toplam ithalatın oranlarıyla ters trende sahiptir. Tablo 14 ' e göre genel itibari ile karşılaştırıldığında 2014'e

oranla 2015' de ithalat oranları düşüş göstermiştir. 2009'dan 2015' e kadar en çok ithalat AB' ye üye ülkeler arasında Almanya'dan gerçekleşmiştir.

AB ile Türkiye arasında gümrük vergileri ve kotaların kaldırılmasıyla gelişmişlik düzeyleri AR-GE ve yenilikçilik yatırımları yani Vernan'ın çalışmalarına göre değerlendirildiğinde Türkiye ve AB arasında çok büyük farklılık ortaya çıkmıştır. (Hedeflenen büyüme %1,93 AB ortalaması iken Türkiye'nin %0, 67 'dir)

Ortak Tarım Politikasında AB aslında dünya piyasasını alt üst edecek gelişmeler göstermiş ve ABD'den uyarılar alıp yaptırımlarını düşürmek durumunda kalmıştır. Türkiye ise kendi içinde arazilerin parçalığı, sulama yetersizliği ve kırsal kalkınma süreçlerinde sorun yaşamasından dolayı bazı sıkıntılar yaşamıştır.

19,22,33,35,39 fasıllarının vergi oranları açısından incelenmesi sonucunda aşağıdaki durumlar ortaya çıkmıştır.

19053299 alt pozisyonuyla Türkiye' de %0 vergi ve 10Kg'ına 75 EUR tarım payı var iken Belçika' da ithal için %0 gümrük vergisi için yılda en fazla 3000kg olarak ithalatına izin verilmiştir. Türkiye'nin ithal eder iken ödediği masraf Belçika'ya oranla 2014-2015 senelerinde daha fazladır.

22042182 alt pozisyonunda Türkiye %50 oranında vergi ile 0,0001 kadar ÖTV ve %18 KDV uygulamaktadır. İspanya ise %21 oranında KDV ve %0 gümrük vergisi uygulamaktadır. İspanya'nın Türkiye'den 2204.21.82 alt pozisyonuyla alakalı dış ticareti yok denecek kadar azdır.

3302.10.90 alt pozisyonunun Türkiye'ye ithali için gümrük vergisi ve KKDF %0, KDV %18'dir. Hollanda' da ise gümrük vergisi %0 ve KDV %6'dır. Hollanda Türkiye'ye satış fiyatını 2015'de %15 arttırırken Türkiye'den alım fiyatını da %25 oranında düşürmüştür. Bu tarifeli ürün için bir bakıma Hollanda' da rekabet gücü kaybolmuştur.

3503.00.10.10.00 GTIP ise Türkiye' de gümrük vergisi %0 ve KDV oranı ise %18 olan bir üründür. Almanya' da da %7 KDV ve %0 gümrük vergisi bulunmaktadır. Yine Türkiye'ye satış fiyatları Türkiye'nin satış fiyatlarından fazladır. Fakat 2014-2015 fiyatları karşılaştırıldığında her iki ülke de fiyatlarını düşürmüştür.

3924.10 pozisyonu için gümrük vergisi %0 , KDV %18 'dir. İtalya ise gümrük vergisi %0 ve KDV %22'dir. İki ülkenin birbirine satış fiyatları karşılaştırıldığında Türkiye 2015 yılında satış fiyatını yükseltmesine rağmen İtalya'ninkine oranla daha düşük kalmaktadır.

İlgili fasılların toplam ithalat rakamlarıyla alakalı olarak paralel bir süreç işlememesine rağmen Avrupa Birliği ile fiyat politikalarının da incelenmesi sonucunda da Türkiye gümrük birliğine üyelikte aslında AB ülkeleri karşısında aynı ürünü daha ucuza ihraç edip daha yine aynı ürünü daha pahalıya almaktadır. 22042182 üzüm şarabı dışında diğer ürünlerde birlik antlaşmasından dolayı %0 vergi ve ürünlerin ilgili ülke kapsamında ya indirilmiş vergi ya da normal vergi oranlarında ithalatının gerçekleştirildiği gözlemlenmiştir.

KAYNAKLAR

Dura, C., Atik, & H., Dumrul, C. (2015). Avrupa Birliği, Gümrük Birliği Ve Türkiye , Nobel Yayınevi, s.1

Dura, C., Atik, & H., Dumrul, C. (2015). Avrupa Birliği, Gümrük Birliği Ve Türkiye , Nobel Yayınevi, s.3

Dura, C., Atik, & H., Dumrul, C. (2015). Avrupa Birliği, Gümrük Birliği Ve Türkiye , Nobel Yayınevi, s.10-11

Dura, C., Atik, & H., Dumrul, C. (2015). Avrupa Birliği, Gümrük Birliği Ve Türkiye , Nobel Yayınevi, s.22

Dura, C., Atik, & H., Dumrul, C. (2015). Avrupa Birliği, Gümrük Birliği Ve Türkiye , Nobel Yayınevi, s. 401

Dura, C., Atik, & H., Dumrul, C. (2015). Avrupa Birliği, Gümrük Birliği Ve Türkiye , Nobel Yayınevi, s.834

Dura, C., Atik, & H., Dumrul, C. (2015). Avrupa Birliği, Gümrük Birliği Ve Türkiye , Nobel Yayınevi, s.404

Jacop Viner, (1950). The Customs Union Issue. New York: Carnegie Endowment for International Peace.

lger, K., (2007). Avrupa Birliği'nin ABC'si, Sinemis Yayınevi, s.6

Utkulu, U., Aydemir, İ., zken, A., & Yılmaz, M., (2013) Türkiye'de Dış Ticaret İşlemleri ve Uygulaması, Gazi Kİtabevi, s.3

Utkulu, U., Aydemir, İ., zken, A., & Yılmaz, M., (2013) Türkiye'de Dış Ticaret İşlemleri ve Uygulaması, Gazi Kİtabevi, s.7

Utkulu, U., Aydemir, İ., zken, A., & Yılmaz, M., (2013) Türkiye'de Dış Ticaret İşlemleri ve Uygulaması, Gazi Kİtabevi, s.13

Utkulu, U. ve D. Seymen (20014), "Revealed Comparative Advantage and Competitiveness: Evidence for Turkey vis-a-vis the EU/15, European Trade Study Group 6 th Annual Conference, ETSG 2004, Nottingham, September, 2004

McLinden,G., Fanta, E., Widdowson , D.,& Doyle, T., 2011, Border Management Modernization. The World Bank, s.2-3

Erkan, B., 2011, Türkiye'nin Tekstil Ve Hazır Giyim Sektörülhracatında Uluslararası Rekabet GücününBelirlenmesi, Paper presented at **EconAnadolu 2011**: Anadolu International Conference in Economics II June 15-17, 2011, Eskisehir, Turkey

Saraçoğlu, S., 2015, Türkiye Tarım Ürünlerinin Avrupa Birliği Ülkelerinin Tarım Ürünleri Karşısındaki Uluslararası Rekabet Gücü[International Competitive Power of Turkey's Agricultural Products Against Agricultural Products of European Union Countries, EY International Congress on Economics II"Growth, Inequality and Poverty "November 5-6, 2015, Ankara/Turkey

ATAKAN, M., 1998,AVRUPA BIRLIGI ORTAK TARIM POLITIKASI ve TÜRKİYE'NİN UYUMU, Uzmanlık Tezi, Ankara s.143

“(Kilit, G., 2013, Türkiye AB Ortak Tarım Politikası' na Uyum Konusunda Ne yaptı ? , İKV Değerlendirme Notu , s.11)

David Ricardo, On The Principles of Political Economy and Taxation, London, 1817
<https://tr.wikipedia.org/wiki> , 2016

<http://www.tuik.gov.tr>, Erişim Tarihi: 2016

<http://resmigazete.gov.tr>, Erişim Tarihi :2016

http://www.exporthelp.europa.eu/thdapp/display.htm?docType=main&languageId=E N&page=form/form_MyExport.html, Erişim Tarihi: 2016

Url 1 : www2.aku.edu.tr/~mmasca/bolum3_faktor_donatimi_teorisi.ppt, Erişim Tarihi: 04.08.2016

Url 2 : <http://ec.europa.eu/trade/policy/countries-and-regions/countries/turkey/>, Erişim Tarihi : 04.08.2016

Url3:http://ec.europa.eu/eurostat/tgm/table.do?tab=table&init=1&language=en&pcode=t2020_20&plugin=1. Erişim Tarihi : 09.07.2016

Url 4

: http://exporthelp.europa.eu/update/requirements/ehir_eu16_03v001/eu/auxi/eu_he afocon_annex_r1881_2006.pdf, erişim 18.07.2016)

Url 5:

<http://exporthelp.europa.eu/thdapp/form/output?action=output&prodLine=&languageId=EN&taricCode=1905329900&partnerId=tr&reporterId=be&simulationDate=18%2f07%2f2016&simDate=20160718&nomenCmd=&resultPage=statistics&mode=specificRequirements>, Erişim: 18.07.2016

Url 6

: <http://exporthelp.europa.eu/thdapp/form/output?action=output&prodLine=&languageId=EN&taricCode=2204218200&partnerId=tr&reporterId=es&simulationDate=19%2f07%2f2016&simDate=20160719&nomenCmd=&resultPage=statistics&mode=specificRequirements>, Erişim 20.07.2016)

Url 7

: <http://exporthelp.europa.eu/thdapp/form/output?action=output&prodLine=&languageId=EN&taricCode=3302109000&partnerId=tr&reporterId=nl&simulationDate=21%2f07%2f2016&simDate=20160721&nomenCmd=&resultPage=statistics&mode=specificRequirements>, Erişim:21.07.2016

Url

8: <http://exporthelp.europa.eu/thdapp/form/output?action=output&prodLine=&languageId=EN&taricCode=3503001000&partnerId=tr&reporterId=de&simulationDate=21%2f07%2f2016&simDate=20160721&nomenCmd=&resultPage=statistics&mode=specificRequirements>, Erişim 21.07.2016

Url 9

: <http://exporthelp.europa.eu/thdapp/form/output?action=output&prodLine=&languageId=EN&taricCode=3924100000&partnerId=tr&reporterId=it&simulationDate=23%2f07%2f2016&simDate=20160723&nomenCmd=&resultPage=statistics&mode=specificRequirements>, Erişim Tarihi 23.07.2016